
HET LAND VAN NEVELE

Driemaandelijks tijdschrift van de heemkundige kring

maart 1996

jaargang XXVII

aflevering 1

Afgiftekantoor 9850 Nevele

HET LAND VAN NEVELE

**Driemaandelijks heemkundig tijdschrift voor
Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle,
Meigem, Merendree, Nevele, Poeke, Poesele,
Sint-Martens-Leerne, Vinkt, Vosselare en Zeveren.**

Lidgeld 1996

500 fr. (+ 100 fr. buitenland) over te schrijven op
rekening 000-0627981-03 of 290-7431460-20 van
"Het Land van Nevele" v.z.w., Beentjesstraat 24, 9850 Poesele

Steunend lid 1996

vanaf 1.000 fr.

Redactieraad

A.BOLLAERT - K.DE GROOTE - S. DE GROOTE - L.DE RUYCK -
J.LUYSSAERT - A.STROBBE

**Eindredactie*

J.LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Gedrukt in de Beschutte Werkplaats "Nevelland" te Nevele.

Bijdekafffoto: AntoineDeClercq (metpennoen, links op defoto) en Cyriel Martens (met bondsvlag, rechts), K.S.A.-ledenvande Sint-Pieter-en Paulusbond Hansbeke, langs de kerkwegel (nu Gerolfsweg) te Merendree (kloostergebouwen op de achtergrond) op stap naar de gidsendagen op Jong-Vlaanderenburg te Zomergem (1939)

HET LAND VAN NEVELE

maart 1996

jaargang XXVII

aflevering 1

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

A. MARTENS, Vooroorlogse Katholieke Studentenactie (K.S.A.) te Hansbeke, Nevele, Merendree en Bellem (1935-1940)	3
M. MICHIELS, Uit het oude fotoalbum: Voetbalclub Verbroedering Vosselare (1935-1936)	42
S. DE GROOTE, Karel Jonckheere over de mei-dagen 1940 in Vinkt	44
M. MICHIELS, Vijftig jaar geleden: Oorlogsbelevissen van Marcel Michiels, deel 5	56
A. BOLLAERT, De barones van Kerrebroek of ... hoe een toponiem ontstaat	68
K. DE GROOTE, Heem- en familiekundige bijdragen in chronologische volgorde van Albert Martens	71
K. DE GROOTE, "Het Land van Nevele", 1995, jaargang XXVI, inhoudsanalyse	90
K. DE GROOTE, Catalogus van de bibliotheek van de heemkundige kring "Het Land van Nevele"	(77)

VOORoorlogse Katholieke Studentenactie (K.S.A.) te Hansbeke, Nevele, Merendree en Bellem (1935-1940)

Katholieke Actie (K.A.) (1)

Paus Pius XI (1922-1939) riep de katholieke leken op om actief mede te werken met de clerus in de strijd van de Kerk tegen haar moderne vijanden.

Om de deelname van leken aan Katholieke Actie te sturen waren offensieve organisaties nodig die onder de onmiddellijke leiding stonden van de kerkelijke hiërarchie.

Vooraf voor de jeugdverenigingen was binnen de K.A.-beweging een belangrijke rol weggelegd.

In België kreeg de Katholieke Actie het eerst voet aan de grond in Wallonië, waar door E.H. Louis Picard, geïnspireerd door kardinaal Mercier, reeds in 1921 de "Association Catholique de la Jeunesse Belge" (A.C.J.B.) opgericht werd. In samenwerking met de ACJB ontstond in 1923 de "Association Catholique de la Jeunesse Belge Féminine" (A.C.J.B.F.). Beide verenigingen waren aanvankelijk opgevat als unitaire jeugdbewegingen met verspreide werking over het gehele land.

In 1927, na de dood van kardinaal Mercier, werd in de ACJB, onder druk van E.H. Jozef Cardijn en zijn Katholieke Arbeidersjeugd (KAJ/JOC), een verdeling in verschillende standenorganisaties doorgevoerd die nog door de ACJB overkoepeld werden.

In 1928 werd dan het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (J.V.K.A.) opgericht als overkoepelende organisatie van de KAJ, de Katholieke Middenstandsjeugd (K.M.J.), de Boerenjeugdbond (B.J.B.) en jeugdbewegingen van scholieren en studenten.

Katholieke Studentenactie (K.S.A.) in Oost-Vlaanderen (2)

In het bisdom Gent werd door E.H. Felix Vercruyssen, superior van het Sint-Jozef-Klein Seminarie te Sint-Niklaas, een bisschoppelijke studentenbewe-

ging uitgebouwd die, in opdracht van bisschop Honoré Coppieters, zowel Vlaams- als katholiek-strijdend moest zijn.

In alle bisschoppelijke onderwijsinstellingen van middelbare graad werd in 1929 een afdeling gesticht van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie, onder leiding van een proost-leraar (de zogenaamde collegebonden). In 1930-31 werden vervolgens gewestelijke bonden van het JVKA opgericht waarin eveneens de plaatselijke studentenbonden (de zogenaamde vakantiebonden), die onder leiding stonden van een lokale geestelijke, werden opgenomen.

In 1935 was de Katholieke Studentenactie (K.S.A.), zoals de beweging vanaf toen meestal genoemd werd, in Oost-Vlaanderen definitief uit de startblokken geschoten. De beweging, die zich profileerde tot KSA-Jong-Vlaanderen, werd beschouwd als de rechtmatige erfgenaam van de oude Katholieke Vlaamse Studentenbeweging, waarin de student gevormd werd tot een overtuigd katholiek en een stambewuste Vlaming.

In hetzelfde jaar werd ook te Hansbeke een KSA-vakatiebond opgericht.

DE SINT-PIETER- EN PAULUSBOND HANSBEKE

Vooraf op de bisschoppelijke colleges werd, onder impuls van een priester-leraar, aan Katholieke Studentenactie gedaan. De leden van de er bestaande collegebonden kwamen meestal uit de rangen van de internen.

Deze werking binnen de muren van het college bleef doorgaans beperkt tot het actieve schooljaar en viel stil tijdens de vakanties. De (oudste) leden van de collegebonden werden echter aangespoord om de katholieke actie naar buiten uit te dragen. Zo ontstonden ook buiten de colleges plaatselijke KSA-afdelingen, de vakantiebonden, meestal op een gemeente waar een seminarist of een jonge priester woonde die het initiatief nam.

STICHTING

Na het voleinden van de Latijn-Griekse humaniora in het bisschoppelijk college Sint-Jozef-Klein Seminarie te Sint-Niklaas nam Carlos Martens (3), die op het college reeds gedurende jaren in de KSA-bond actief was, in de grote vakantie van 1935 het initiatief tot het oprichten van een KSA-afdeling te Hansbeke.

Hij nam vooreerst contact met zijn jaargenoten te Hansbeke, die eveneens humaniora volgden, en vond in Leon Strobbe een enthousiaste bondgenoot. Jozef Schelstraete uit het naburige Nevele, seminarist op het Groot Seminarie te Gent, was bereid geestelijke steun te verlenen.

Gedrieën gingen ze naar Zomergem bij Gerard Van Renterghem, seminarist, en Albert Heye respectievelijk proost en leider van de plaatselijke KSA-bond, om met hen de modaliteiten van een nieuwe KSA-afdeling te bespreken. Ook aan Antoon Van De Walle te Aalter, stichter van de plaatselijke KSA en schatbewaarder bij de KSA-gouwleiding, en aan Georges De Jonghe te Deinze, die als seminarist in de lokale KSA-bond werkzaam was, werd raad gevraagd.

Na overleg met en aangemoedigd door de parochiepriesters (E.H. Willem Van De Putte pastoor en E.H. Frans D'Hooghe onderpastoor) startte de KSA te Hansbeke nog tijdens dezelfde zomervakantie onder de benaming *Sint-Pieter- en Paulusbond Hansbeke* verwijzend naar de patroonheiligen van de parochiekerk.

Een eigenlijke stichtingsvergadering is er evenwel niet geweest. E.H. Frans D'Hooghe werd proost, Jozef Schelstraete hulpproost en Carlos Martens bondsleider (4).

De KSA-bond te Hansbeke ressorteerde onder de gewestelijke bond van de KSA-Leiestreek, gouv Oost-Vlaanderen.

GROEI

Ledenwerving

De eerste leden werden aangeworven onder de collegestudenten te Hansbeke. Maar ook uit Nevele traden enkele humaniorastudenten, aangespoord door Jozef Schelstraete, toe. De bondsleden van het eerste uur waren: Carlos Martens, Cyriel Martens, Jozef Martens, Alfons Strobbe en Leon Strobbe allen uit Hansbeke, Aurel De Cloet, Jozef en Antoine Schelstraete uit Nevele en Pol Van Wassenhove uit Meigem. Vanaf het begin telde de nieuwe KSA-vakantiebond zowel leden te Nevele als te Hansbeke.

2 Gouwdag te Beveren-Waas (06.08.1935)

Van links naar rechts: E.H. ?, Remi Martens (?), Carlos Martens
(in KSA-uniform), Raymond Laureys, Willy Snellings.

De eerste activiteiten van de bond vonden weerklank in de regio. Studenten uit Merendree, later uit Bellem (waar geen KSA door afwezigheid van seminaristen werd gepatronoerd in tegenstelling met Aalter, Zomergem en Deinze) lieten zich inschrijven (5).

Al vlug werden ook leden gerecruteerd onder de studenten van de normaalscholen en technische scholen. Tenslotte werden eveneens jongens uit de gemeentescholen, die secundaire studies zouden volgen, in de KSA-rangen aanvaard.

In de paasvakantie van 1937 waren 28 studenten toegetreden waarvan 23 aangesloten waren bij de KSA-bonden in de onderwijsinstellingen waar ze school liepen. Slechts twaalf ervan droegen toen een uniform. In het groot verlot van 1939 was het aantal leden gegroeid tot 36 waaronder 9 Kerels, 18 Knapen en 9 nieuwelingen.

Lidmaatschap

De student, die wenste toe te treden tot de KSA-bond, werd vooreerst als nieuweling ingeschreven en vervolgens na het afleggen van een kleine proef door de bondsleiding tijdens een gezamenlijke plechtigheid als *Knaap* aangenomen. De opgenomen Knaap beloofde te gehoorzamen aan *de wet van het Jongvlaamse Knapenschap*.

Een groepje Knapen vormde een vendel onder leiding van een gids. Ieder vendel had een pennoen dat door één van de Knapen, de pennoendrager, medege dragen werd. De Knapen van eenzelfde gemeente vormden een eigen vendel:

- Hansbeke: St.-Pietersvendel
- Nevele: St.-Amandusvendel (6)
- Merendree: St.-Gerolfsvendel
- Bellem: St.-Tarcisciusvendel.

Bij een of andere manifestatie van de bond was de verdeling in vendels nochtans afhankelijk van de opkomst van de Knapen.

De (opgroeïende) Knaap kon de rang van Kerel behalen door het afleggen van de kerelsproef, een Kerel kon de rang van Ridder behalen door het slagen in de riddersproef. De opname tot Knaap, Kerel of Ridder gebeurde tijdens de

3 E.H. Carlos Martens
(seminarist, 1e jaar theologie, 1937) op zijn kamertje in het
Groot-Seminarie, Reep te Gent.

trimestriële vakanties.

Als kenteken van het lidmaatschap droegen de KSA-leden een uniform, bestaande uit een blauwe bloes met het Chrismon op de linkerborstzak, een oranje halsdoek en een blauwe muts. Andere stukken van het uniform waren niet verplichtend om de kosten te drukken, zoals een korte donkerblauwe broek, kousen en schoenen. Volgens rang en functie had men verschillende kentekens: een groene, rode, witte of zwarte fluitkoord, een wit, zwart of rood Jeruzalemkruis en de schouderriem. De aankoop van het uniform was ten laste van het lid. Zo mogelijk werd al eens een deel van de uitrusting terugbetaald met geld uit de bondskas.

Het lidgeld, dat overgemaakt werd aan het secretariaat van de gouw te Gent (en waarmede een gezamenlijke ongevallenverzekering werd afgesloten) bedroeg voor Kerels 1 fr., voor Knapen 0,5 fr. en voor nieuwelingen 0,25 fr. per maand, te betalen driemaal per jaar tijdens de vakanties.

Ledenlijst

Een ledenlijst uit 1939 (7) kon aan de hand van bewaard gebleven foto's en documentatie aangevuld worden. Enkele leden werden opgediept uit de memorie.

Mogelijk is onderhavige lijst toch nog onvolledig. Ze bevat de namen van de studenten die lid waren van de KSA-bond (ook deze die slechts tijdelijk lid waren) en de instelling waar ze secundaire studies gevolgd hebben, of school liepen tijdens hun lidmaatschap.

Bellem

Maes Werner, St.-Gregoriuscollege Ledeberg
Mettenanx Roger, (Hoger) Technisch Instituut St.-Antonius Gent
Mortier Karel, Gemeentelijke Jongensschool Bellem
Van Hecke Eugeen, Rijksnormaalschool Gent

Hansbeke

Bauwens Armand, St.-Jan Berchmansnormaalschool Oostakker
De Muynck Gerard, Broeders van de Christelijke Scholen Gent
De Ruyck Ivan, Glorieuxinstituut Oostakker

Langerlaert André, (Hoger) Technisch Instituut St.-Antonius Gent
Langerlaert Omer, (Hoger) Technisch Instituut St.-Antonius Gent
Langerlaert René, St.-Paulusinstituut Gent
Lawaisse Laurens, St.-Gregoriuscollege Ledeberg
Lootens André, St.-Vincentiuscollege Eeklo
Lootens Georges, St.-Lucasinstituut Gent
Martens Albert, St.-Gregoriuscollege Gent
Martens Carlos, Klein Seminarie St.-Niklaas
Martens Cyriel, St.-Gregoriuscollege Gent
Martens Gerard, St.-Jozefinstituut Geraardsbergen
Martens Jozef, St.-Vincentiuscollege Eeklo
Moelaert Etienne, Koninklijk Atheneum Gent
Reyniers Reginald, Glorieuxinstituut Oostakker
Soens Roger, Aangenomen Jongensschool Hansbeke
Strobbe Alfons, St.-Vincentiuscollege Eeklo
Strobbe Leon, St.-Jozefinstituut Geraardsbergen
Van De Sompel Adolf, H.Maagcollege Dendermonde
Van De Sompel Emiel, (Hoger) Technisch Instituut St.-Antonius Gent
Van De Sompel Gerard, Aangenomen Jongensschool Hansbeke
Van Renterghem Alfons, St.-Jan Berchmansnormaalschool Oostakker
Van Speybroeck Leon, Glorieuxinstituut Oostakker

Merendree

De Clercq Antoine, St.-Vincentiuscollege Eeklo
De Clercq Maurice, St.-Vincentiuscollege Eeklo
De Clercq Roger, St.-Lucasinstituut Gent
George Georges, St.-Lievenscollege Gent
Leenesonne Charles, St.-Lievenscollege Gent
Leenesonne Urbain, St.-Lievenscollege Gent
Luttens Aimé, St.-Gregoriuscollege Gent
Mestdagh Firmin, St.-Gregoriuscollege Gent
Sierens Armand, St.-Barbarainstituut Gent (?)
Steyaert Emiel, St.-Jan Berchmansnormaalschool Oostakker
Verhelst Astère, Gemeenteschool Merendree

Meigem

Van Wassenhove Pol, St.-Lievenscollege Gent

Nevele

De Cloet Aurel, St.-Jan Berchmansnormaalschool Oostakker (?)
De Keyser Roger, St.-Hendrikscollege Deinze
De Maegd Roger, Instituut Don Bosco St.-Denijs-Westrem
Demarez André, St.-Hendrikscollege Deinze
Mortier Antoine, St.-Hendrikscollege Deinze
Mortier Valeer, Vrije Handelsschool St.-Joris Gent
Schelstraete Antoine, St.-Hendrikscollege Deinze
Schelstraete Jozef, St.-Vincentiuscollege Eeklo
Steyaert Carlos, St.-Hendrikscollege Deinze
Van Der Meeren Noël, Instituut Don Bosco St.-Denijs-Westrem
Van De Velde Maurice, Glorieuxinstituut Oostakker
Van Maldeghem Roger, St.-Hendrikscollege Deinze
Van Nevel Jozef, St.-Hendrikscollege Deinze

Sympathisanten, die occasioneel op één of andere manifestatie van de bond aanwezig waren of er aan meewerkten

De Keyser René, Hansbeke
Fobe Jozef, Gent
Fobe Roger, Gent
Schelstraete Remi, Nevele
Strobbe Marcel, Hansbeke
E.H. Jozef Van Overbeke, Hansbeke (toen onderpastoor te Zaffelare)

Bondsbestuur

Vanzelfsprekend werd de parochiegeestelijkheid aangezocht om geestelijke leiding te geven. Onderpastoor Frans D'Hooghe liet zich echter als proost meestal door de hulproost vervangen.

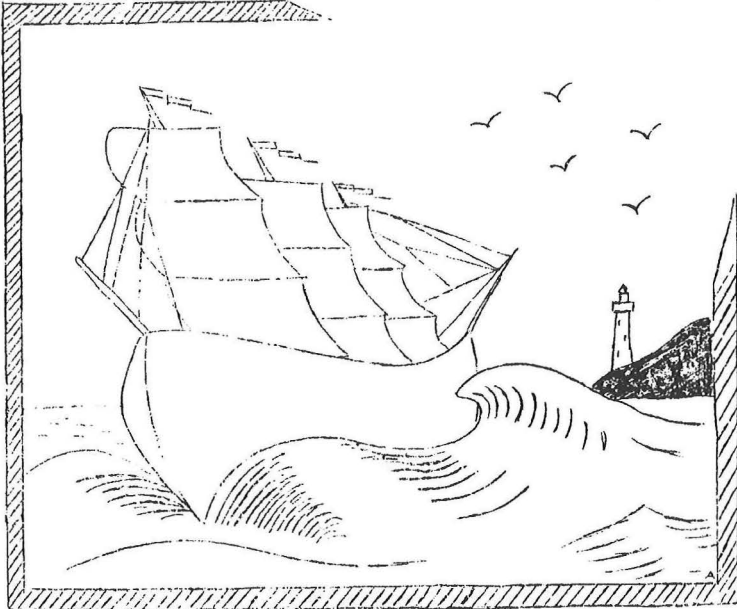
Proost

E.H. Frans D'Hooghe (1935-1940)

Hulproost

Jozef Schelstraete (1935-1937)
Carlos Martens (1937-1940)

KSA

66 VERDIEP UW VAART! 99

JONG VLFANDEREN

HANSBEKE

4 Titelpagina van het bondsorgaan

Leider

Carlos Martens (1935-1937)

Cyriel Martens (1937-1938)

Maurice De Clercq (1938-1939)

Firmin Mestdagh (1939-1940)

Gidsen

In de loop der jaren stelden zich verdienstelijk als gids: De Clercq Antoine, De Clercq Maurice, Martens Cyriel, Mestdagh Firmin, Strobbe Alfons, Van Der Meeren Noël, Van De Sompel Adolf.

Toentertijd was E.H. Georges De Jonghe uit Deinze gewestproost van de KSA-Leiestreek. Medelid Jozef Martens was er gewestleider, Cyriel Martens gewestsecretaris, daarna gewestleider.

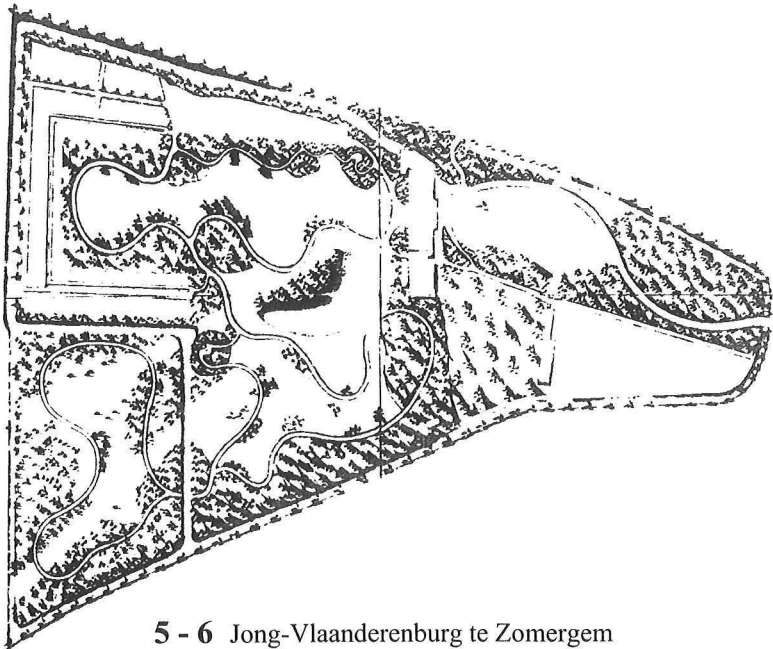
VERRUIMING

Bondsorgaan

Naarmate de bond zich meer en meer uitbreidde, groeide de behoefte aan een bondsorgaan teneinde de werking van de vereniging te bevorderen en (tijdens het schooljaar) contact met de leden op te nemen en te onderhouden.

De eerste jaargang van het blad startte in het schooljaar 1938-39. Hij telde vier afleveringen, bestaande uit een 10-tal dubbelbedrukte bladen A4-formaat, die respectievelijk tegen Kerstmis, Pasen, vóór en na de grote vakantie verspreid werden.

Het blad kreeg als titel *Verdiep uw Vaart*, een kenspreuk met een diepere en symbolische betekenis. De (Schipdonkse en de Brugse) “vaart”, verbindingsweg over water tussen de dorpen Nevele, Merendree, Hansbeke en Bellem die tot het werkgebied van de bond behoorden, gold als een wezenlijk en een zinnebeeldig bindteken tussen de bondsleden uit de verschillende gemeenten. De leuze *Verdiep uw Vaart*, geïnspireerd door de destijds verbredings- en verdiepingswerken aan de Brugse vaart, moest voor de leden een aansporing zijn tot verdieping van het geestelijk leven in Christus, tot opgang (= vaart), tot karaktervorming.

5 - 6 Jong-Vlaanderenburg te Zomergem

Kasteel

Kasteelpark

Het bondsblad bracht stichtende boodschappen van de proost (8), van de hulp-proost, van de bondsleider, opvoedende bijdragen van de verschillende gidsen, uitvoerige verslagen van voorbije activiteiten, uiteenzetting van actiepunten, een leeshoekje en de agenda van de komende vakantie. In het tijdschrift verschenen ook enkele gedichten onder de pseudoniemen XX (Carlos Martens) en Miles Ignotus (= Onbekende Soldaat die Alfons Strobbe bleek te zijn).

De verschillende artikelen werden ingewacht door de hulpproost E.H. Carlos Martens op het Groot Seminarie te Gent en door hem geredigeerd. E.H. Louis Andries, een bereidwillige seminarist en *eerste piet* op het seminarie (eerste in alfabetische volgorde), tikte de teksten op stencils, illustreerde de bijdragen met enkele leuke tekeningetjes en verzorgde de lay-out. De stencils werden door Adolf Van De Sompel (die toen extern was aan het Hoger Technisch Instituut St.-Antonius te Gent) op het seminarie afgehaald. Het stencileren geschiedde op het stencilmachine van E.H. Willem Van De Putte, pastoor te Hansbeke, een karweitje dat door juffrouw Maria huishoudster op de pastorie opgeknapt werd. Adolf Van De Sompel gelastte zich ook met het nieten en het aan huis bestellen van het blad.

Aan de bondsleden werd een kleine bijdrage gevraagd om het blad in stand te houden. In het krantje verscheen bovendien een steunlijst waarin men voor een muntje een opdracht, een wens of een grappige opmerking kon laten opnemen.

Bondslied

Karel Van Oosterhout (alias Carlos Martens) dichtte een bondslied op de muziek van *In naam van Oranje, doet open de poort* door A.J.Schooleman. Het is een staplied in drie strofen, over en voor de *Knapen der Vaartstreek* langs de *zeediepe vaarten van Deynz' en van Gent*.

1

Hier trekken de Knapen der Vaartstreek voorbij:

Hun stap is gewichtig en zwaar,

Hun liederen zingen ze "vranc ende vrij",

Hun houding trotseert het gevaar.

Ze weig'ren te zijn aan de wereld verknecht,

Maar hebben gezworen te winnen 't gevecht:

Aan Kristus en Vlaanderen trouw! (bis)

2

*De zeediepe vaarten van Deynz' en van Gent,
Die hebben hen samen gebracht,
En waar ze zich kruisen daar staat wijd gekend
De burg, het symbool hunner kracht.
Want sterk als een burcht en voor niemand vervaard
Staan zij eensgezind rond hun vlaggen geschaard:
Aan Kristus en Vlaanderen trouw! (bis)*

3

*En zaait over Vlaandren de duivel zijn zaad
En schiet op ons velden het groot,
Jong-Vlaandren bekampt het door woord en door daad
Met Kristus' gena totterdood.
Jong-Vlaanderen staat tot den strijd steeds gereed,
De Knapen der Vaartstreek herzweren den eed:
Aan Kristus en Vlaanderen trouw! (bis)*

K.V.O.

Bondsvlag

De bond beschikte over een bondsvlag en een drietal pennoenen.

De bondsvlag, een vierkantige vaan met broeking, droeg als embleem het kruisvaarderskruis (of Jeruzalemkruis), een krukkenkruis vergezeld van vier verkorte kruisjes, één in elke hoek, die de vijf wonden van Christus verbeelden. Dit herkenningsteken werd gedragen door de kruisridders en prijkte in het blazoen van het koninkrijk Jeruzalem.

De pennoenen, gelijkbenige driehoeken, waren bedrukt met het Christus-monogram of chrismon d.i. de verbinding $\chi\rho$ van de twee eerste letters van Christus' naam in Griekse vorm, de Griekse hoofdletters X (chi) en P (rho) waarvan de samenvoeging getuigt van het kruismysterie.

Bondshuis

De bond mocht te Hansbeke naar believen beschikken over het zogenaamd St.-Vincentiuszaaltje.

Dit gebouwtje werd vóór 1865 door de edele Francois Borluut, kasteelheer en burgemeester te Hansbeke, opgericht ten bate van de in 1854 gestichte *Sociëteit van den H. Vincentius a Paulo*, een vereniging van jongelingen die de heiliging van haar leden nastreefde *door het persoonlijk beoefenen der werken van bermhertigheid*.

Het zaaltje stond langs de voetweg van het dorp naar Doornbos, naast het toegangshek naar de boerderij van het klooster (op het westeinde van het perceel B683c). Het had een lengte van 10,60 m en een breedte van 6,30 m.

Het gebouwtje, dat oorspronkelijk een kapel was, werd door het St.-Vincen-tiusgenootschap allengs als vergaderplaats, feestzaal en volksboekery ge-bruikt. Toentertijd mocht het ook door (parochiale) verenigingen bezichtig worden.

De KSA-bond maakte er in de vakanties dankbaar gebruik van en hield er vergaderingen of activiteiten (bondsronde, kerelsronde, knapenronde, zang-oefeningen, kerstvieringen e.a.). Men sprak onder de leden van het *bondshuis*.

Jong Vlaanderenburg

Vanaf 15 april 1938 stelde de Oostvlaamse gouwleiding een KSA-heem, genoemd Jong-Vlaanderenburg, ter beschikking voor eigen KSA-werking.

Het heem, een uitgestrekt buitengoed, lag op de wijk Durmen te Zomergem nabij de kruising van de Brugse en de Schipdonkse vaart, langs de steenweg van Merendree naar Zomergem. Het bestond uit een 18e-eeuws kasteel met koetshuis, paardestallen en een hoveniershuis in een driehoekig park van ongeveer 5 hectaren groot met enkele bospartijen, een boomgaard, een vijver, slingerpaden en een tuinpaviljoen (9).

Het kasteel, dat met een 50-tal bedden uitgerust was, mocht door gouw en gewesten ingenomen worden voor het houden van vergaderingen, vormings-dagen en studiedagen. Ook alle Oostvlaamse KSA-afdelingen konden er vertoeven voor één of meerdere (kamp)dagen.

Wegens de nabijheid van dit heem, gelegen aan de gemeentegrens van Merendree (Durmen), trok de St.-Pieter- en Paulusbond er vaak op af voor een dag- of namiddagexcursie.

**7 Driekoningenstoet 1936-37 te Hansbeke
op een regenachtige, modderige winterdag**

E.H. Jozef Van Overbeke, onderpastoor te Zaffelare, geboren en getogen Hansbekenaar, kwam de KSA-leden aanmoedigen. Ze waren met veertien, allen Hansbekenaren: de drie koningen te voet, gezwart, gebaard en gekroond, het gevolg met kleurrijke schouderdoeken, met een versierde ster en een poster.

Van links naar rechts:

1 E.H. Jozef Van Overbeke, 2 Jozef Martens, 3 André Langerart ? (zwarte koning), 4 Reginald Reyniers, 5 Adolf Van De Sompel, (?), 6 Carlos Martens (met ster), 7 Omer Langerart, 8 Georges Lootens (baardige koning), 9 Gerard Martens, 10 Etienne Moelaert, 11 Gerard De Muynck, 12 Alfons Strobbe (gekroonde koning), 13 Laurens Lawaisse (?), 14 Albert Martens, 15 Cyriel Martens (met bord)

ACTIVITEITEN

Hoewel tijdens het schooljaar en gedurende de half-trimestriële vakanties tussen de leiding en de leden meerdere contacten waren en wel eens een staf-ronde gehouden werd, concentreerde de werking van de bond zich hoofdzakelijk in de trimestriële vakanties: kerst- en nieuwjaarsvakantie, paasvakantie en grote zomervakantie.

De vakantiewerking startte gewoonlijk met een bondsronde in het bondshuis, een algemene vergadering voor alle bondsleden, waarop het programma van de activiteiten voorgesteld werd. Na deze samenkomst volgde (meestal 's anderendaags) een kerelsronde waarop door de bondsleiding en de gidsen de bijzondere schikkingen voor de verdere werking besproken werden. De Knapen vergaderden vervolgens in één of meer knapen- of vendelronden.

Ieder vakantie had haar specifieke programmapunten: kerstviering en driekoningstoeten in de wintervakantie, toneelopvoeringen in de paasvakantie, sport en spel, uitstappen, fietstochten en kampdagen in de zomervakantie.

De bond als geheel, de bondsleiding of sommige bondsleden in het bijzonder namen ook actief deel aan manifestaties die door het gewest (Leiestreek) of door de gouw (Oost-Vlaanderen) georganiseerd werden: studiedagen, vormingsdagen, gidsendagen, gewestdagen, goudvondsten, tentoonstellingen, bevaarten.

Geestelijke oefeningen

Naast het persoonlijk gebed en het brengen van een dagelijks offer, werd gemeenschappelijk gebeden vóór, tijdens of na de verschillende activiteiten van de bond.

Een Knaap tot z'n Moeder

*Lief Vrouwken van mijn land,
uw kleine Knaap is moe,
druk met uw reine hand
zijn slaaprig' oogen toe.*

8 Driekoningenstoet 1937-38 te Hansbeke

Op vrijdag 31 december 1937 verzamelden de bondsleden op het voorhof van de afspanning "In de Statie" bij Maurits Martens, handel in fruit, voor een optocht door Hansbeke.

Er waren 19 deelnemers: twee uit Gent (de gebroeders Fobe die bij Jozef De Boever op vakantie verbleven), vier uit Merendree en 13 uit Hansbeke waaronder René De Keyser die zich graag met zijn paard ten dienste stelde. Twee koningen reden te paard, de zwarte koning te voet.

Van links naar rechts:

Vooraan (gehurkt): 1 Aimé Luttens, 2 Albert Martens.

De overigen: 3 Jozef Fobe (met wimpel), 4 Cyriel Martens, 5 Etienne Moelaert, 6 Gerard De Muynck (half verscholen, met waaier), 7 Adolf Van De Sompel, 8 Alfons Van Renterghem (met bondsvlag), 9 Reginald Reyniers, 10 René De Keyser (koning te paard), 11 Gerard Martens, 12 Firmin Mestdagh (zwarte koning, te voet), 13 Armand Bauwens (met trompet), 14 Carlos Martens (bijna volledig verscholen, met ster),

15 Alfons Strobbe (koning te paard), 16 Leon Van Speybroeck, 17 Georges George, 18 Maurice De Clercq, 19 Roger Fobe (met waaier)

*Dan droomt hij weer van u,
zijn Moeder-Koningin...
zijn derde puntje... nu...
't is zoo... daar staat het in.
En wordt het morgen weer,
dan reeds vóór dag en dauw,
knielt voor uw beeldje neer
uw kleine Knaap in 't blauw.*

*K.V.O.
10.12.39*

Bovendien nam de bond deel aan het parochiële leven. Op de verschillende parochies waren de bondsleden aanwezig op of assisteerden in godsdienstige plechtigheden of oefeningen: in de dagelijkse mis, in de bondsmis, tijdens het maandelijks H.Uurgebed, bij de wake naast het H.Sacrament op de dag van de Gedurige Aanbidding en op Witte Donderdag in het Hofje van Olijven, bij de begeleiding van het H.Sacrament naar de zieken op hoogdagen, en in processies.

Opnamen

De opname tot Knaap, Kerel of Ridder groeide uit tot een plechtige gebeurtenis. Zo werden vijf nieuwelingen (Laurens Lawaisse, Karel Leenesonne, Urbain Leenesonne, Valeer Morthier, Emiel Steyaert), die in de zomervakantie waren toegetreden, op donderdag 8 september 1939, als Knaap opgenomen. Tegelijkertijd gingen zeven Knapen tot de rang van Kerel over (Armand Bauwens, Maurits De Clercq, Georges George, Gerard Martens, Firmin Mestdagh, Adolf Van De Sompel, Alfons Van Renterghem). Op de gezamenlijke plechtigheid, geleid door E.H. Carlos Martens hulpproost en Cyriel Martens bondsleider, waren Jozef Martens gewestleider en E.H. Georges De Jonghe gewestproost aanwezig. 's Avonds zaten allen gezellig rond een kampvuur op de (ongeplaveide) speelplaats van de jongensschool te Hansbeke (waarop ook sympathisanten welkom waren en dat door talrijke enthousiaste Hansbekenaren werd bijgewoond).

Kerstvieringen

Ieder jaar werd omstreeks Kerstdag de geboorte van het Kindje Jezus door de bondsleden herdacht en gevierd.

9 Driekoningenstoet 1938-39 te Nevele

De rijkelijk uitgedoste driekoningenstoet, die op 6 januari 1939 door de besneeuwde straten van Nevele trok, illustreert de bloei van de KSA-bond:

33 deelnemers uit Hansbeke, Merendree en Nevele. De koninklijke paarden kwamen uit de landbouwbedrijven De Keyser, Schelstraete en Strobbe.

Van links naar rechts:

1 Antoine De Clercq (in KSA-uniform), 2 René De Keyser (koning te paard), 3 Cyriel Martens, 4 ? (met wimpel), 5 Astère Verhelst ? (houdt het bord), 6 Roger De Clercq, 7 Aimé Luttens, 8 Gerard De Muynck (met waaier), 9 Roger De Maegd, 10 Jozef Van Nevel (?), 11 Emiel Van De Sompel (met trompet), 12 ?, 13 Carlos Steyaert, 14 Georges George, 15 Albert Martens, 16 Marcel Strobbe (koning te paard), 17 Maurice De Clercq, 18 ? (gezwart), 19 Ivan De Ruyck, 20 Alfons Strobbe, 21 ? (houdt het bord), 22 Charles Leenesonne, 23 Jozef Martens, 24 Noël Van Der Meer, 25 Emiel Steyaert (in KSA-uniform), 26 Antoine Mortier (met wimpel), 27 Firmin Mestdagh, 28 Armand Bauwens, 29 ? (met waaier), 30 Remi Schelstraete (koning te paard), 31 en 32 Adolf Van de Sompel en ? (onder de kemel), 33 Urbain Leenesonne (leidt de kemel).

In 1938 vond de kerstviering plaats in de toneelzaal langs de Melkerijstraat te Hansbeke, de vroegere klaslokalen van de Katholieke Jongensschool. Een houten kerststalletje, gemaakt door Adolf Van De Sompel, stond er op een tafel tussen enkele sparretjes en een viertal kaarsen. Ongeveer 30 KSA-ers, Knapen en Kerels, zaten in een kring rond het Kerstekind in de kribbe. Maurice De Clercq, bondsleider, sprak een kerstboodschap, evenals de hulpproost en de proost. Ook pastoor Van De Putte kwam even langs. Tussendoor droeg iemand een kerstdichtje voor, zong men samen verscheidene kerstliederen en bad men al eens een weesgegroetje. Het kerstfeestje werd uiteindelijk besloten met een afzonderlijke eed van trouw van Knapen en Kerels aan het Kindje Jezus.

Alfons Strobbe bezong toen het Kerstekind in een eigen kerstdichtje.

Kerstmis

*O Kerstekind de wereld wijd
zij lof en eer U toegeeid:
Nog rijst G'in ons herinn'ring op,
Als 't heele licht in 't dichte duister,
Als 't lichtend anker in 't gekluister
Aan 't aardsche goed, met tritschen kop.*

*O Kerstekind, o menschenkind,
de wereld wijd een zoo bemind,
Nog draagt het hart de liefdenood
Als 't lokaas der verleiding lacht,
Als d'aard van valscheid ligt versmacht
En schreit om zielezalvend brood.*

*O Kerstekind, o god'lijk kind,
Gij die de wereld een verwint,
Aanhoor de klacht, der armen bee,
de wereld wijd, als 'n zucht der zee:
Verlicht, verspreid een sprankel maar
Van licht, dat woorden worden waar,
Zoodat de liefde aan 't branden gaat
en brandend alle wind weerstaat.*

Miles Ignotus

In het kerstnummer 1939 van het bondsorgaan verscheen ook nog een kerstgedicht, dat XX (Carlos Martens) reeds op 20.12.1936 geschreven had.

Kerstvrede

*Trek uw wenkende hangbord hoog op de stijlen,
laat de kerstwinden stroomen door uw open ramen,
laat in uw koker vermolmen de pijlen,
op uw schilden verdooven den glans der namen.*

*Laat groenen de vredespar midden uw parken,
de sneeuw witte klokjes hun klank verkonden,
laat spatten de helwitte starrensparken
over den rustigen slaap uwer brake gronden.*

*Kniel midden den troep der eenvoudige lieden
en drink gretig de lucht in den nacht van vrede,
waarin de grooten de rijzende Zonne vlieden,
daar hun blinkend zwaard nog brandt in zijn scheidde.*

XX
20.12.36

Driekoningenstoeten

Tijdens de kerst- en nieuwjaarsvakanties vormden de KSA-leden een kleurrijke driekoningenstoet om geld in te zamelen voor de verre missies. In de voor- of namiddag, en ook wel eens 's avonds met laaiende fakkels, trokken ze al zingend door de straten, door de dorpskom, door de verschillende wijken van Hansbeke, Nevele, Merendree en Bellem.

De eerste optochten vonden plaats in de wintervakantie van 1936-37. Met geld uit de bondskas kocht de bondsleiding enkele gekleurde en gestreepte hoofd- en schouderdoeken in het secretariaat van *de Jong-Vlaamsche Werk-gemeenschap*, Henegouwstraat te Gent. Camiel D'Haenens, schrijver te Hansbeke, vervaardigde een achtpuntige houten kerstster die, bevestigd aan een draagstok, met een trektouw aan het draaien kon gebracht worden. In het bondshuis werden vooraf menige kerstliederen in der haast aangeleerd:

Maria die soude naer Bethlehem gaen, Herderkens Herderkens die er zo vroom, Herders Hij is geboren, Een kint gheborn in Bethlehem, Hoe leit dit Kindeken, Nu sijt wellecome. Gekende liedjes werden nog eens herhaald: *De herderkens lagen bij nachte, Stille nacht, heilige nacht* en natuurlijk *Er kwamen drie koningen met een ster*. Met de ster en een bord met poster *Steunt de missies* stapten de drie koningen en hun gevolg door het winterse landschap. De mensen kwamen nieuwsgierig en glimlachend aan de huisdeur of aan het hek kijken en staken gul een muntstuk in de bussen die hen werden toegestoken.

Het volgende jaar kwamen twee van de drie koningen te paard: Alfons Strobbe en René De Keyser, een jonge boer die zich op verzoek graag bij de groep aansloot en bereidwillig zijn werkpaard van stal haalde. In de stoet werden ook twee oosterse waaierborden, twee wimpels en de bondsvlag meegedragen.

Het derde jaar zat ook de derde koning (Remi Schelstraete) samen met zijn medegezellen (René De Keyser en Marcel Strobbe) te paard. Bovendien stapte een heuse kemel, die door Michel De Maegd mandenmaker te Hansbeke gevlochten was, mee in de optocht. Twee KSA-ers in uniform droegen een breed bord met de aansporing: *Steunt de Missies*.

Jaarlijks werd ongeveer 1.000 fr. omgehaald.

Toneelopvoeringen

Eén van de belangrijkste activiteiten van de KSA-bond was het geven van een jaarlijks toneelfeest op het einde van de paasvakantie.

Nadat de keuze van de op te voeren toneelstukken gevallen was, werden de acteurs aangeduid en de toneelrollen verdeeld, zo mogelijk nog vóór het verstrijken van de half-trimestriële vakantie omstreeks Lichtmis. De toneelspelers dienden hun rol tijdens de daaropvolgende weken te memoriseren. Pas bij het begin van de paasvakantie werden repetities gehouden in een wedloop tegen de tijd.

De toneelvertoningen te Hansbeke vonden plaats in de feestzaal (van gravin Lucie Borluut, douairière van graaf Boudewijn de Bousies), de vroegere Katholieke Jongensschool en nadien tijdelijk ingericht als melkerij.

†
K.S.A. JONG-VLAANDEREN
HANSBEKE

KOMT ZIEN

naar het luisterrijk en gezellig toneelfeest dat de
STUDENTEN
u voorbereiden en waaraan ge zeker gezond genot
zult beleven.

Komt Zien !

Waar ?

Te Hansbeke, in de zaal van Mevr. Gravin de Bousies.

Wanneer ?

Zondag 23 April 1939 om 4.30 u. zeer stipt.

Wat ?

1. "BOETE"

Huiselijk drama in drie bedrijven door C. Wemers schrijver van "Fredjes Offer"

2. Marten de Haas

Jagersklucht in drie bedrijven, door C. Lindemans, schrijver van "De klucht van Meester Patelin"

3. GROOTE TOMBOLA

7 Frank - 5 Frank - 3 Frank

Welkom

M. Martens, Hansbeke.

10 Aankondiging van het toneelfeest 1939

De manifestatie begon omstreeks 16 uur en vulde een gehele avond. Het programma omvatte doorgaans een openingsnummer (een toneelzang door het studentenkoor), gevolgd door een drama in drie bedrijven. Na de pauze volgde meestal een solozang of -voordracht vóór het nog gesloten gordijn, en nadien bracht men het publiek aan het lachen met een klucht, eveneens in drie akten. De toneelavond eindigde met een grote tombola waarvan de te winnen prijzen door sympathiserende middenstanders en anderen geschonken werden.

Het entreegeld bedroeg 7 fr. voor een voorbehouden plaats op de eerste rijen, 5 fr. voor een genummerde plaats (in beide gevallen inclusief een programma met de rolverdeling en een samenvatting van de toneelstukken), en 3 fr. voor een ongenummerde plaats op de gradinen in het achterste deel van de toneelzaal.

De opbrengst van de toneelavond(en) en de tombola kwam ten goede aan de bondskas.

De volgende toneelstukken werden opgevoerd:

- 1936 Baas Best en Sint Antonius (10)
- 1937 Fredjes Offer, door C.Wemers
De Klucht van Meester Pathelin, door C.Lindemans
- 1938 Het Land van de Rijzende Zon (oorspronkelijke titel: Toen het licht verdween)
Weer in den bak (oorspronkelijke titel: Daar komt brommen van)
- 23.04.1939 Boete, door C.Wemers
Marten de Haas, door C.Lindemans (11)
- 06.01.1940-07.01.1940 Bij 't wassen van de vloed

De toneelspelers van het eerste jaar waren: Aurel De Cloet, Carlos Martens, Jozef Martens, Antoine Schelstraete, Leon Strobbe en Pol Van Wassenhove. E.H. Jules Delputte, leraar aan het St.-Gregoriuscollege te Ledeberg en later pastoor te St.-Martens-Leerne, gaf hen de eerste aanwijzingen. In de volgende jaren traden op: Armand Bauwens, Antoine De Clercq, Maurice De Clercq, Roger De Clercq, Aimé Luttens, Carlos Martens, Cyriel Martens, Gerard Martens, Jozef Martens, Firmin Mestdagh, Armand Sierens, Emiel Steyaert, Alfons Strobbe, Adolf Van De Sompel, Alfons Van Renterghem.

PROGRAMMA

1. STUDENTENKOOR.

2. «BOETE»

HUISELIJK DRAMA IN DRIE BEDRIJVEN DOOR C. WEMERS.

ROLVERDEELING

Johan Wedekind	J. Martens.
Alfred Wedekind)	A. Bauwens.
Herbert Wedekind) zijn zonen.	F. Mestdagh.
Egon Wedekind)	A. Van Renterghem.
Reyners, zijn schoonbroer	C. Martens.
Ernest Baelen	A. Strobbe.
Walter Baelen, zoon van Ernest,	G. Martens.
Frans, bediende	A. Van De Sompel.

SAMENVATTING

Baelen, boekhoeder bij Wedekind, werd, toen men zekeren dag een tekstort in de kas bevond, veroordeeld. Zijn kinderen Walter en Dora werden gedurende zijn gevangenschap in het huis Wedekind opgenomen. Baelen, uit den kerker weergekeerd, komt in aanraking met Herbert, die op Dora verliefd geraakte. Herbert komt tot de innige overtuiging dat Baelen onschuldig is, en wil hem in zijn eer herstellen. Van beschuldigde wordt Baelen beschuldiger en eischt zijn recht. Wanneer hij later inziet dat hij hierdoor Dora's geluk in den weg staat, geeft hij toe, maar de oude heer Wedekind is van oordeel dat de schuld ten volle dient uitgewischt.

3. «MARTEN DE HAAS»

JAGERSKLUCHT IN DRIE BEDRIJVEN DOOR C. LINDEMANS

ROLVERDEELING

Marten, de haas uit de jagers vertelsels	A. Van De Sompel.
Poen, de boer met de kiel en het marktgeld	J. Martens.
Joannes - Ezechiël - zilverenhagel, alias	
« de groene jager »	C. Martens.
Kristiaan Waldhoren, illegmatieke leugenaar en jager	F. Mestdagh.
Trebonius Donderbuis, de dikke pocher. . . en jager	A. Bauwens.
Sebastiaan Poerbus, de groote boffer en jager.	A. Van Renterghem.
De Baas, uit het Estaminet « De Jacht »	A. Strobbe.
Vulgaire Haas.	A. De Clercq.
Drie Stroopers,	E. Steyaert, R. De Clercq, A. Luttens.

KORTE INHOUD

1^e BEDRIJF : Marten De Haas speelt zijn parten met Poen en Joannes Ezechiël.
 2^e BEDRIJF : Die schande dient gewroken " in hazebloed ", ! Daarom sluiten jaegers een verbond met . . . stroopers.
 3^e BEDRIJF : De klopjacht door het bosch l.

4. GROOTE TOMBOLA

10 Minuten Poos

Kampdagen

Wegens de oplopende kosten kon de bond zich niet permitteren ieder jaar op kamp te gaan. Eindelijk werd van 16 tot 18 augustus 1939 een driedaags knapenkamp gepland op de Zuidvlaamse studentenhoeve te Melden bij Oudenaarde. Deze hofstede, die door de bond gehuurd werd, bestond uit een langgestrekte woning met keuken, eetzaal, vergaderzaaltjes en huiskapel op het gelijkvloers, een kelder en slaapzalen op de zolder.

Om de leden over de geplande kampdagen in te lichten vond een paar weken tevoren in de drooggelegde Kranepoel te Bellem nog een bondsronde plaats (12).

De reis naar Melden gebeurde per fiets. Op de dag van vertrek woonden de deelnemers in uniform de vroegmis bij op hun respectievelijke parochie. Adolf Van De Sompel en Cyriel Martens vertrokken reeds om kwart over zeven met hun zwaarbeladen fiets, voorzien van allerhande eetwaren en toespis. Een kwartiertje later startten de leden van Bellem, Hansbeke en Merendree, die zich aan het station van Hansbeke verzameld hadden. Ze werden op de markt te Nevele vervoegd door de Nevelse leden, en na een reisgebed op het kerkplein uitgewuifd door Z.E.H. Emiel Bessems, deken van Nevele. Via de kouter van Vosselare naar Deinze, langs Nazareth naar de Vogelzang te Gavere, door Oudenaarde langs Pamelekerk, en via de rijksbaan naar Ronse bereikte men Melden.

Aan het kamp namen deel: E.H. Georges De Jonghe gewestproost, E.H. Carlos Martens hulpproost van de bond, Firmin Mestdagh bondsleider, Adolf Van De Sompel, Alfons Strobbe en Cyriel Martens gidsen, en 21 Knapen of Kerels, die in drie occasionele vendels onderverdeeld werden:

St.-Gerolfsvendel:

René Langerart, Aimé Lutten, Werner Maes, Etienne Moelaert, Emiel Steyaert, Eugeen Van Hecke en Jozef Van Nevel.

St.-Baafsvendel:

Roger De Maegd, Charles Leenesonne, Urbain Leenesonne, Roger Mettenanx, Karel Mortier, Roger Soens en Noël Van Der Meeren.

12 - 13 Kampdagen te Melden (1939)

Van links naar rechts: Etienne Moelaert, René Langerart,
Jozef Van Nevel en Eugene Van Hecke

Antoine De Clercq, Adolf Van De Sompel, Gerard Martens en
Firmin Mestdagh

St.-Lutgardisvendel:

Armand Bauwens, Antoine De Clercq, Ivan De Ruyck, André Lootens, Gerard Martens, Antoine Mortier en Emiel Van De Sompel trompetter.

De drie vendels moesten volgens een beurtrol de kok (Adolf Van De Sompel) helpen, of karweitjes opknappen onder toezicht van Alfons Strobbe, terwijl het derde vendel vrijaf had en zich mocht vermaken met sport en spel onder leiding van Cyriel Martens.

Andere activiteiten gebeurden met voltallige groep: turnoefeningen in de vroege morgen, bijwonen van de vroegmis in de kerk van Melden, vlag-gegroet, bondsronden, zangronden, (bos)spelen, zoektochten en eetmalen.

's Namiddags op de tweede kampdag was er een gezamenlijke voettocht naar Zulzeke, waar in het heuvellandschap aan een bron bondsronde gehouden werd. 's Avonds zat men gezellig verenigd rond een kampvuur, het hoogtepunt van de kampdagen.

Vóór valavond van de derde en laatste kampdag ging de terugtocht per fiets over Kruishoutem en Deinze naar huis toe.

Werner Maes beleefde niet veel plezier aan de knapendagen. Hij voelde zich reeds de eerste dag niet zo goed en bleef de tweede dag met koorts in bed. De dokter, die opgeroepen was, vond het niet zo erg. Maar omdat de terugtocht per fiets voor Werner te belastend zou geweest zijn, vergezelde de gewest-proost hem per trein naar huis.

Adolf Van De Sompel nam gelegenheidsfoto's van verschillende activiteiten tijdens de kampdagen. Carlos Martens schreef een uitvoerig verslag over de knapendagen in een (foto)album die hij met een reeks foto's illustreerde (13).

Fietstochten

Ook loutere ontspanningsactiviteiten vonden plaats.

In de paasvakantie van 1937 fietsten zes Kerels heen en terug naar de Kluisberg te Ronse.

14 Kampdagen te Melden (1939)

Van links naar rechts:

- Voorste rij: 1 René Langeract, 2 Antoine Mortier, 3 Karel Mortier
2e rij: 4 Jozef Van Nevel, 5 Roger De Maegd, 6 Roger Soens
3e rij: 7 Emiel Van De Sompel
4e rij: 8 Urbain Leenesonne, 9 Eugeen Van Hecke, 10 Ivan De Ruyck,
11 André Lootens
5e rij: 12 Armand Bauwens, 13 Aimé Lutten, 14 Emiel Steyaert,
15 Charles Leenesonne, 16 Gerard Martens, 17 Antoine De Clercq,
18 Etienne Moelaert, 19 E.H. Carlos Martens
6e rij: 20 Alfons Strobbe
7e rij: 21 Firmin Mestdagh (met hoofd achterover), 22 Cyriel Martens,
23 Noël Van Der Meeren, 24 Roger Mettenanx.

In de zomer van 1938 ondernamen een zestal bondsleden, samen met de gewestproost en de hulpproost, een driedaagse fietstocht naar de Ardennen: Armand Bauwens, Maurice De Clercq, Cyriel Martens, Jozef Martens, Firmin Mestdagh, Alfons Van Renterghem, E.H. Carlos Martens en E.H. Georges De Jonghe.

Men overnachtte telkens in een jeugdherberg. De eerste dagrit ging van Hansbeke over Brussel (met stop in de Kajotterscentrale) naar Waver, de tweede van Waver tot in de buurt van Namen, de derde langs de Maas naar Dinant.

Na enkele fietstochtjes in de Maasvallei geschiedde de terugreis per trein vanuit Namen. In het treincoupé dichtte de hulpproost een trekkerslied: *We komen uit Ardennenland*. Met witte fotoinkt pende hij een relaas van de driedaagse fietstocht in een fotoboekje, opgelucht met enkele foto's (14).

DEELNAME AAN GEWEST- EN GOUWMANIFESTATIES

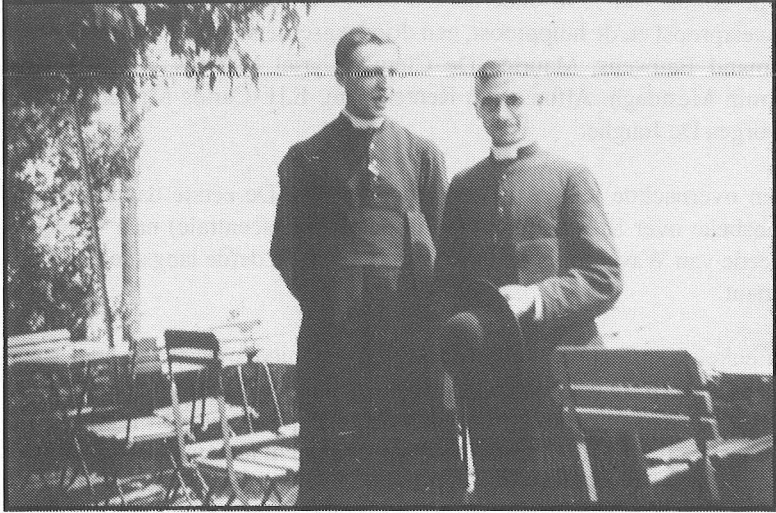
Carlos Martens (in KSA-uniform) vertegenwoordigde de pas opgerichte St.-Pieter- en Paulusbond op de goudwedstrijd te Beveren-Waas, op 6 augustus 1935. Hij liet zich, samen met enkele vrienden, fotograferen op de St.-Lodewijksplaats aan het standbeeld van Jan Frans Van de Velde (Beveren 1743-1823), theologieprofessor en rector magnificus van de Leuvense universiteit (afb. 2).

Jozef Martens nam deel aan de studiedagen te Oostakker in de week van 26 tot 29 juli 1937. Op de groepsfoto (15) zit hij op de eerste rij, uiterst links.

Maurice De Clercq woonde een vormingsdag bij in de paasvakantie van 1938 op het St.-Vincentiuscollege te Eeklo.

Cyriel Martens was aanwezig op het studieweekend in Jong-Vlaanderenburg te Zomergem. Op de afscheidsfoto (16) staat hij (met muts) op de tweede rij, tweede aan de rechterzijde en achter Mgr. Honoré Coppieters, bisschop van Gent.

In 1938 verzamelden de KSA-bonden van het gewest Leiestreek te Hansbeke, waar de jaarlijkse gewestdag onder grote belangstelling plaatsvond.

15 - 16 Fietstocht naar de Ardennen (1938)

Van links naar rechts: E.H. Carlos Martens, E.H. Georges De Jonghe

Cyriel Martens, Armand Bauwens (rechtstaand), Firmin Mestdagh, Alfons
Van Renterghem, Maurits De Clercq, Jozef Martens

De St.-Pieter- en Paulusbond werkte mee aan een tentoonstelling die het gewest Leiestreek in 1939 te Deinze organiseerde.

Op 17 april 1939, tijdens de paasvakantie, nam de bond deel aan de gowddag te Gent. Men verzamelde op het Sint-Pietersplein (?) om in stoet op te stappen naar de St.-Baafskathedraal (afb. 17). Op een foto van de gowwleiding (17), genomen in het coliseum tijdens de toespraak van Mgr. Honoré Coppieters, staat Maurice De Clercq (met bril), toenmalige bondsleider, voor een bonds-vlag op de tweede rij, tweede van rechts.

Vermoedelijk werd ook deelgenomen aan de gowddagen van 1937 en 1938, telkens te Gent.

In de zomervakantie van 1939 volgden Antoine De Clercq, Cyriel Martens, Firmin Mestdagh, Noël Van Der Meeren en Adolf Van De Sompel de gidsendagen op Jong-Vlaanderenburg te Zomergem (afb. 18).

Deze opsomming, die aan de hand van bewaard gebleven foto's kon opgemaakt worden, is zeker niet volledig.

TELOORGANG

De Katholieke Studentenactie te Hansbeke, Nevele, Merendree en Bellem, die in de zomer van 1939 een summum bereikte, bloedde jammerlijk dood ingevolgt het uitbreken van de tweede wereldoorlog.

In het najaar van 1939 was de internationale situatie gespannen en nam de oorlogsdreiging ernstige vormen aan. Op 26 augustus werd in België de algemene mobilisatie afgekondigd. Op 1 september vielen Duitse troepen Polen binnen. Op 3 september verklaarden Engeland en Frankrijk de oorlog aan Duitsland. Op 9 november waarschuwde de Belgische militaire attaché te Berlijn voor een dreigende Duitse invasie in België.

Toch viel de activiteit van de studentenbond in de kerst- en nieuwjaarsvakantie 1939-1940 nog niet stil. Er was een bondsronde op 27 december, gevolgd door twee vendelronden op 28 december 1939, telkens in het St.-Vincentiuszaaltje te Hansbeke. Op 6 januari te Nevele en op 7 januari 1940 te Bellem, telkens in de voormiddag, trok de traditionele driekoningestoet door de straten. In de week tevoren werd druk gerepeteerd voor het toneelfeest

17 Gouwdag te Gent (1939)

Van links naar rechts: 1 Albert Martens, 2 Jozef Van Nevel ?,
3 Laurens Lawaisse (met vlag), 4 Roger De Maegd, 7 Maurice De Clercq
(met bril), 8 Aimé Luttens (op de rug gezien), 9 ? (met uitgestoken arm)

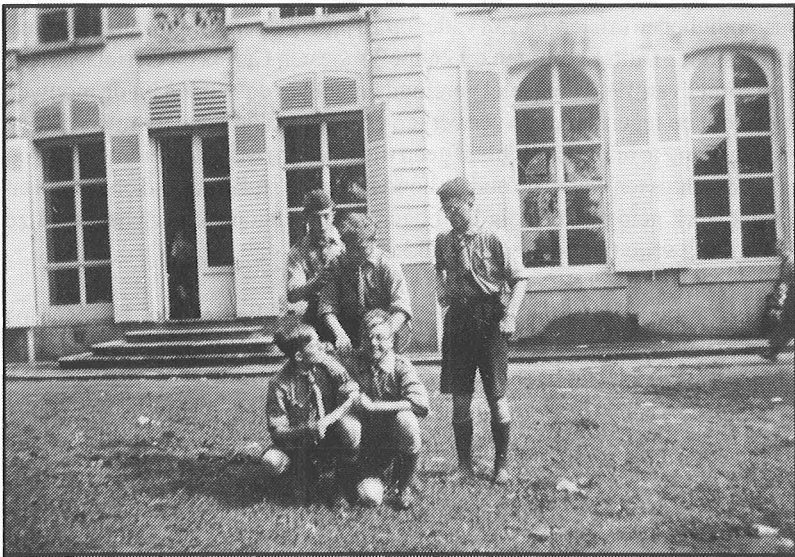
dat te Hansbeke plaatsvond op zaterdagavond 6 januari (Driekoningen) en op zondag 7 januari 1940.

In de paasvakantie van 24 maart tot en met 7 april 1940 (Pasen viel in 1940 op 24 maart) werden door de bondsleiding geen activiteiten gepland, want een Duitse aanval was nakend volgens allerhande alarmerende berichten. Op 10 mei begon het Duitse leger een grootscheeps offensief tegen België, Nederland en het Groot-Hertogdom Luxemburg.

Op bevel van de Belgische regering moesten de jongelingen boven de 16 jaar uitwijken naar Frankrijk. Toen de KSA-leden, die aan deze exodus hadden deelgenomen, na de capitulatie van het Belgisch leger in troesjes terug naar huis kwamen, was het verenigingsleven totaal ontredderd zodat alle KSA-werking tijdens de zomer 1940 uitbleef.

Een hervatting van de studentenactie liet op zich wachten. Door familiale omstandigheden (afsterven van vader op 20 januari, vernieling van het ouderlijk huis door Duitse bommen op 26 mei) moesten Carlos en Cyriel Martens in de zomer van 1940 thuis met verenigde krachten de handen uit de mouwen steken om de tegenslagen te verwerken en de gestokte handel om den brode terug op gang te brengen. Er bleef geen tijd over om de KSA-leiding terug op te nemen. Intussen waren de oudste bondsleden de studententijd ontgroeid en aan het werk getogen, of volgden hoger of universitair onderwijs, zodat ze over weinig vrije tijd konden beschikken.

Nadien viel de geestelijke leiding van de bond volledig weg. E.H. Carlos Martens, hulpproost, werd op 20 april 1941 priester gewijd en meteen benoemd als leraar aan het bisschoppelijk college Sint-Jozef-Klein-Seminarie te Sint-Niklaas. Hij werd proost van de KSA-bond van het college die er ook tijdens de vakanties actief was. De proost, E.H. Frans D'Hooghe onderpastoor te Hansbeke, werd op 25 mei 1942 benoemd te St.-Eligius Gentbrugge. E.H. Cyriel Martens, seminarist op het groot seminarie te Gent, werd door E.H. Leo De Kesel, gowproost, aangesteld als geestelijke verantwoordelijke van het Sint-Gerolfheem in het kasteel aan de Kranepoel te Bellem, (dat op 23 december 1942 ter beschikking van de KSA-Oost-Vlaanderen gesteld werd, en reeds tevoren met toelating van baron Van Crombrugge door de KSA-afdeling van Aalter als plaatselijk KSA-heem gebruikt werd).

18 Gidsendagen op Jong-Vlaanderenburg te Zomergem (1939)
Van links naar rechts: Vooraan (gehurkt): 1 Antoine De Clercq,
2 Noël Van Der Meeren.

Achteraan: 3 Cyriel Martens, 4 Adolf Van De Sompel, 5 Firmin Mestdagh

Bloeiende jeugdorganisaties op het platteland worden steeds gedragen door een (beperkte) kern van enthousiaste jongeren, eventueel onder impuls van een plaatselijke seminarist of jonge priester. Als deze pioniers na verloop van enkele jaren tenslotte hun eigen weg gaan is het meestal onvermijdelijk dat de vereniging zonder (nieuwe) leiding in een vacuüm terechtkomt.

Zo verging het ook de vooroorlogse KSA te Hansbeke, nadat vooreerst alle plaatselijke activiteit door de overrompeling van de Duitse krijgsmacht bruusk werd stilgelegd.

De draad werd terug opgenomen door Arseen Van De Putte, seminarist, die te Hansbeke midden de jaren vijftig opnieuw een KSA-vakantiebond oprichtte (18).

Albert MARTENS, Gent

Noten

- (1) B.WOESTENBORGHES, *De Katholieke Studentenactie in Oost-Vlaanderen*, Gent, 1993, blz. 38-39.
- (2) B.WOESTENBORGHES, *a.w.*, blz. 42 ev.
- (3) Carlos Martens, oudste zoon van Maurits en Martha De Grauwe, werd op 26 februari 1917 te Hansbeke geboren. Hij beëindigde in het bisschoppelijk college Sint-Jozef-Klein-Seminarie te Sint-Niklaas in 1935 als *primus perpetuus* de Latijn-Griekse humaniora met zeer grote onderscheiding. Na twee jaar filosofie te Sint-Niklaas en vier jaar theologie te Gent gevolgd te hebben, werd hij in de Sint-Baafskathedraal te Gent op 20 april 1941 door Mgr. Honoratus Coppieters, bisschop van Gent, priester gewijd. Hij was aanvankelijk leraar in de Vijfde Latijnse aan het Sint-Jozef-Klein-Seminarie te Sint-Niklaas (1941-42) en nadien in Syntaxis aan het Sint-Vincentiuscollege te Eeklo (1942-49). Hij was in beide colleges proost van de KSA-collegebond, en tevens KSA-gewestproost van het Meetjesland. Vervolgens was hij onderpastoor te Zele St.-Ludgerus (1949-56) en te Oudenaarde St.-Walburga (1956-58), pastoor te Hundelgem St.-Amandus (1958-65), te Munkzwalm St.-Mattheus (1965-73) en te Elsegem St.-Maurus (1973-84). Hij was vooral een Vlaams en sociaal voelende priester die de (studenten- en arbeiders)jeugd met geestdrift begeleidde en het opnam voor de zwak-

ken en ontferden in de samenleving. Wegens een wankelende gezondheids-toestand ging hij in 1984 op rust te Nukerke-Maarkedal waar hij op 17.04.1990 na een slepende ziekte overleed. Hij werd in zijn geboortedorp begraven.

- (4) In mei 1936 werd te Hansbeke ook een parochiaal “Jeugdverbond voor Katholieke Actie” gesticht onder de meisjes en vrouwen van de parochie. De leden vergaderden ‘s namiddags op de eerste zondag van elke maand in de feestzaal (Liber Memorialis, blz. 45).
- (5) In de rij van aanpalende gemeenten (Bellem, Merendree, Nevele) van waaruit KSA-ers aansloten, ontbreekt Landegem, dat via de Heirenthoek per fiets een tiental minuutjes van Hansbekedorp verwijderd is. Vreemd? Toch niet, want volgens Julien Andries uit Landegem zouden de (weinige) Landegemse studenten in die jaren aangetrokken zijn door Omer Van Wassenhove, seminarist, die in Baarle-Drongen de KSA propageerde.
- (6) De Knapen van Nevele, waarvan het merendeel het Sint-Hendrikscollege te Deinze bezocht, kozen op het college einde 1938 Sint-Amandus, patroon van het decanaat Nevele, als vendelpatroon.
- (7) De ledenlijst uit 1939, opgesteld door Cyriel Martens, berust onder nr. 6.2.2 in het archief van KSA-Oost-Vlaanderen dat in het Katholiek Documentatie- en Onderzoekcentrum (KADOC) te Leuven bewaard wordt.
- (8) Toen E.H. Frans D’Hooghe verwaarloosde zijn boodschap voor opname in “Verdiep uw Vaart” over te maken, werd in het blad op studentikoze wijze en met instemming van de pastoor een pagina volledig wit gelaten onder de titel “Hoekje van de proost”.
- (9) In de 19e en 20e eeuw behoorde het domein achtereenvolgens toe aan de families de Ghellinck, de Maere, Jacopssen, Trulin en Kervijn. Gedurende de eerste wereldoorlog werd het kasteel en aanhorigheden vrij erg beschadigd. De weduwe Albéric Kervijn-De Smet verhuurde het kasteel vanaf 1923 aan de familie Louis Morel-Le Boulengé en nadien aan de Oost-Vlaamse KSA-leiding. Uiteindelijk kocht Louis Madou, fabrikant, het goed. Na de tweede wereldoorlog werd het kasteelpark verkaveld, en het oude kasteel afgebroken om plaats te ruimen voor de huidige villa van de familie Morel de Westgaver (R.CLAEYS, *Een stukje geschiedenis van het Zomergemse Durmenkasteel en Het kasteel van Durmen-Zomergem in beeld*, in *Heemkundige Bijdragen uit het Meetjesland*, respectievelijk 1e jg, 1987, nr. 2 en 8e jg., 1994, nr. 3).

- (10) Ook opgevoerd te Nevele.
- (11) Ook opgevoerd te Merendree.
- (12) Blijkbaar mocht de St.-Pieter- en Paulusbond, met instemming van E.H. Leo De Jaegher, onderpastoor te Aalter en proost van de plaatselijke KSA-vakantiebond, gebruik maken van het kasteelpark aan de Kranepoel (dat wellicht toen reeds door baron Van Crombrughe ter beschikking van de KSA-Aalter gesteld was).
- (13) Het verslagboekje ging in het ouderlijk huis verloren. Guido Tessely vond het in 1957 terug in een papierslag te Hansbeke. Nogmaals hartelijk dank aan de familie Paul Mortier-Tessely die ons het boekje teruggaf.
- (14) Ook dit verslagboekje ging verloren en werd (nog) niet teruggevonden.
- (15) B.WOESTENBORGHS, *a.w.*, blz. 71.
- (16) B.WOESTENBORGHS, *a.w.*, blz. 78.
- (17) B.WOESTENBORGHS, *a.w.*, blz. 79.
- (18) De gegevens over de St.-Pieter- en Paulusbond werden me verstrekt door mijn broers Carlos en Cyriel Martens tijdens een familiale nieuwjaarsreünie op de Spichtenberghoeve te Nukerke, 4 januari 1989. Ook Adolf Van De Sompel pijnigde zijn geheugen. De weinige documentatie, die bewaard bleef, werd met enkele stukken uit het archief van KADOC Leuven aangevuld waarvoor hartelijk dank aan de heer Luc Schokkaert, evenals aan de heer R. Van Roeyen voor de verstrekte toelichtingen.

**UIT HET OUDE FOTOALBUM:
Voetbalclub Verbroedering Vosselare (1935-1936)**

De foto hiernaast werd genomen op de weide tegenover het “Groot goed ter Meersch”.

De spelers zijn van links naar rechts,
zittend: Marcel Den Blauwen, André De Coster, Albert De Waele (apotheker), Edmond Claerhout en Valère Coen;
staand: Albert Bekaert, Alex Claeys (*), Leons Lammertijn (doelman), Albert De Waele (kapitein), Maurice Delmeire en Jozef Bekaert.

Rechts naast de spelers zien we drie jonge supporters.
Van links naar rechts: August Van De Reviere, Robert Coussement en Marcel Michiels.

(*) In ditzelfde nummer vinden we het verhaal van de dood van Alex Claeys door M.Michiels in de reeks *50 jaar geleden*, blz. 56.

Marcel MICHIELS, Vosselare

KAREL JONCKHEERE OVER DE MEIDAGEN 1940 IN VINKT

De memoires van de auteur Karel Jonckheere zijn verwerkt in verschillende boekdelen. Het zijn vlot geschreven werken die in een gezapige verteltrant diens levensloop weergeven.

Het vijfde deel verscheen in 1978 onder de titel *Verbannen in het vaderland* en werd uitgegeven door de uitgeverij A.Manteau.

De familie Vermeulen

In dat boek staat eveneens een hoofdstuk over de gevechten in Vinkt tijdens de meidagen van 1940 en de dramatische gebeurtenissen nadien.

Jonckheere heeft het in het bijzonder over het tragische wedervaren van diens aangetrouwde familie Vermeulen uit Vinkt.

Irené Vermeulen was namelijk gehuwd met Marie, de nicht van Karel. Zij was de dochter van Jules De Clercq, een broer van Jonckheeres moeder, Victorine De Clercq (1).

De familie De Clercq is afkomstig uit Machelen bij Zulte. De ouders van Karel Jonckheere, m.n. Kamiel Jonckheere en Victorine De Clercq huwden in Machelen in 1906 en weken dan uit naar Oostende.

Bovengenoemde Irené Vermeulen is één van de zes kinderen van Aimé Vermeulen en Elodie Koopman uit Vinkt. Zowel de familie Koopman als Vermeulen zijn aloude Vinktse families. De andere kinderen, naast Irené, zijn Elza, Germaine, Leo, Paula en René. Een aantal van hen zullen opduiken in het verhaal dat volgt.

Paula (°1926) woont nog steeds op de aloude hofstede in Vinkt (Heerdweg 102) en is gehuwd met Georges Vercaemer. Zij kregen acht kinderen. Daarnaast is enkel broer Irené (°1910) nog in leven. Hij verblijft in het Sint-Jozefsruustoord in Deinze.

We nemen nagenoeg integraal de bladzijden over die handelen over de vermelde gebeurtenissen (cursieve druk) en onderbreken ze enkel voor enige commentaar. De gegevens werden voor een deel mondeling verschaft door Jozef De Vlieger en Paula Vermeulen. Daarnaast werden een drietal boeken geraadpleegd, waarin de gebeurtenissen van Vinkt aan bod komen, met in het

bijzonder het werk van Frans Michem *Vinkt in mei 1940*, voor het eerst uitgegeven in 1968 (2).

Zaterdag 25 mei

Na de overrompeling van 10 mei moest na veertien dagen ongelijke tegenstand reeds de Leie worden verdedigd. Op zaterdag 25 mei kwam het bevel tot elke prijs de verwoede opmars te remmen. Deze opdracht viel onder meer aan drie infanterieregimenten ten deel. Ze lagen en stonden opgesteld tussen Deinze en Nevele, met als natuurlijke verdedigingslinie het kanaal van Schipdonk. Dit leidt het rootwater van de Leie af, naar de zee bij Heist zodat Gent niet meer stinkt.

Bovengenoemde drie linieregimenten waren het 7e, 11e en 15e regiment en vormden samen de 4e infanteriedivisie.

De Duitse troepen konden een doorbraak forceren ter hoogte van Vosselare over het Kanaal van Schipdonk.

De Belgische eenheden werden omsingeld en grotendeels ontwapend en gevangengenomen.

Ardeense Jagers in de tegenaanval

Te Vinkt verschuilen zich de vinnige Ardeense Jagers, berucht om hun gedrilde roekeloosheid. Daar de infanterie het niet alleen aankan, snellen de Jagers ze ter hulp, brengen de Duitsers schandelijke verliezen toe en nestelen zich tenslotte kalm maar verbeterd in de huizen en de hoeven rondom de Vinktse toren. Dit alles speelt zich af in enkele uren van de voornoen. En dan begint het drama.

Het betrof hier het 1e regiment van de Ardeense Jagers. Zij zullen diezelfde zaterdag de doorbraak van de Duitse troepen stuiten. De hoeve van Vermeulen vormde op zaterdag het verste punt waar de Duitsers konden doordringen.

Onze nicht uit Machelen-Leie, Marietje, vaardige schoenstikster, dochter van mijn moeders broer Jules, is getrouwd met Iréné Vermeulen uit Vinkt, waar zijn vader Aimé met zijn broer Emiel een hoeve uitbaat. Bezonken, gemoedelijk volk, al eens ontmoet op een bruiloft of op de kermis te Machelen, en dat nog schone ouderwetse voornamen draagt: Leander, Theofiel, Aloïs, Adiel,

Reniel, Bazel, Astère, Filemon, Marinus; de vrouwen Leonie, Cyrilla, Octavie, Hortense.

Van het uitgedreven voetvolk wordt de Rodekruisdienst door Duitse voorposten krijgsgevangen gemaakt. De Duitsers zijn hoorndol omdat ze door een kleine tegenstander worden verlamd. Ten einde reglementaire, eenvoudig weg faire raad, verplichten ze de vijftwintig manschappen, ziekenverplegers, voor hen uit te lopen, armen in de hoogte, als schild. Allen samen worden ze door verre Belgische kanonnen beschoten.

Er vallen doden en gekwetsten en van het geharrewar maakt wat nog leeft of lopen kan van de Belgen gebruik om in de wassende rogge te ontkomen, tussen de nog groene "poppies of Flanders".

In dit tekstdeel vermeldt Jonckheere het eerst de hoeve Vermeulen, die was ingericht als rodekruispost. Aan de gevel was met dekens een reusachtig rood kruis bevestigd.

Het is deze geneeskundige compagnie van het 15e linieregiment die als schild wordt gebruikt.

De actie gebeurt net na de middag. Een Duitse vrachtwagen passeert de hoeve, maar wordt onder vuur genomen vanuit de hoeve van Ooterlinck. Brullend van woede zouden de Duitsers dan de Belgische soldaten voorop drijven (3).

Na de noen ziet boer Vermeulen, Irenés vader, - ik denk aan boer Vermeulen uit Struivels' 'Vlasschaard', wat het geval nog ontroerender maakt, - hetzelfde gebeuren. Ditmaal worden veertien gevangen genomen piotten in kruisgebaar voorop gedreven. Eén moet zwaaien met een witte vlag en roepen dat er niet mag geschoten worden. De Ardeense Jagers laten de groep naderen tot op vijftig stappen, vertrouwen het laf stratageem niet en schieten in de hoop. Intussen zorgt Belgisch mortiergevuur voor ontreddeering in de Duitse rijen, die hun opmars voorlopig moeten stopzetten, voor de zoveelste keer.

Deze maal betreft het een peloton krijgsgevangenen van het 11e linieregiment. De groep passeert in de namiddag langs de hoeve van Emiel Vermeulen. Achter iedere Belgische militair verschuilt zich een Duitse soldaat.

Zij stoten echter op de Ardeense Jagers, die de zaak niet pluis vinden en vuren. Negen Belgische militairen worden gedood.

De Ardeense Jagers gebruiken een tactiek die moordend is voor de oprukkende Duitsers. Verspreid in de velden en sommige hoeven laat men de Duitsers tot heel dichtbij naderen. Dan wordt onverhoeds geschoten. Veel van de 750 Duitse gesneuvelden komen op die manier om het leven (4).

Zondag 26 mei

Tot het duister is geworden. Dan beginnen ze opnieuw, gesteund door artillerie en stuka's. Op de aanval, tegenaanval, maar voor ons is de overmacht te groot, één tegen vijf. Er worden beter en met elkaar verbonden stellingen ingenomen, overwegend in hoeven ten oosten van de weg Aalter-Deinze. Ook de hoeve van Irenés vader wordt een bolwerk. Nu eens valt ze in handen van de Saksers, dan weer in die van de Jagers. Zo wordt het zondag.

Met de Saksers wordt de 56e Saksische Divisie bedoeld. Paula Vermeulen vertelt hoe deze Saksers heel vriendelijk waren en de familieleden in bescherming namen. Eén van hen melkte een koe en gaf de melk aan de familie. De Duitse militairen vertelden dat het te gevaarlijk was om zich naar buiten te begeven wegens mogelijke verdwaalde kogels.

De hoeve Vermeulen in het centrum van de gevechten

De gevechten zijn verschrikkelijk. Wanneer een Duitse soldaat zich voor een venster vertoont, wordt hij bijna onverbiddelijk neergeschoten door de Ardeense Jagers, die machinegeweren in stelling hadden gebracht. De familie Vermeulen hoort hen één na één neerploffen. Enkele van hen zullen trouwens sterven in de hoeve. Paula Vermeulen vertelt dat de Duitse soldaten door hun officieren werden verplicht zich te vertonen aan een venster om de Belgische militairen onder vuur te nemen.

De gewonde Duitsers worden verzorgd door verplegers en een dokter van de rodekruiscompagnie. Het zou gaan om dokter De Vel (5). Paula Vermeulen zag hoe zijn handen beefden bij het verzorgen van de gewonden.

Zij zal in tegenstelling tot Jonckheere ontkennen dat de hoeve talrijke keren van bezetter veranderde. Na de intensieve gevechten van zaterdag, waar in en rond de hoeve heel wat Duitsers sneuvelen zal deze Duitse voorhoede zich op zondag terugtrekken naar Kruiswege (6).

De Ardeense Jagers houden zich verborgen in en rond de dorpskom van Vinkt.

Het eerste regiment van de Ardeense Jagers wordt zondagmorgen, op 26 mei, vervangen door een nieuw regiment, m.n. het derde.

In mijn verbeelding zie ik in een flits een landelijke zondag in het mij vertrouwde open zonnige dorp: mis, herberg; voor de vrouwen, na het Ite Missa est, inslaan van winkelwaar in de roezemoezende dorpswinkel. Bij de jongeren, afspraken, beloften, luchtledig gesnap om de stilte van de week te verbannen. Dan terug naar huis om te eten, te voet, per fiets, met paard en sjees, met de auto. Lange zondagmiddag, het zal lang klaar zijn vanavond.

De uitgeputte en ontgoochelde Saksers, ook voor hen was het eens zondag in hun plat platteland, worden vervangen door frisse door het vuur nog niet gedoopte Hamburgers, die de opgelopen schanden uitbundig zullen wagschieten. Vinkt moest en zou veroverd worden.

De Saksers worden vervangen door de 225e divisie, gerecruteerd in Hamburg en aangevoerd door generaal Schaumburg. Zij zullen Vinkt veroveren, maar pas op maandag, en ten koste van zware verliezen.

Het zijn deze nieuwe troepen die verantwoordelijk zullen zijn voor de misdaden in Vinkt en Meigem.

Maandag 27 mei

Dit zou gebeuren, dachten ze, tijdens die zondagse achternoen. Hun verliezen werden erger en erger, hun ongeduld woester, maar er gebeurde niets. Tot het maandag werd, iets voor negen uur in de morgen. Het begint met geweldig artillerievuur, dan volgt de grote aanval van de Hamburgers, die gesteund worden uit de lucht. Hoe is 't mogelijk, denk ik bij het luisteren, dat zoiets nog mogelijk is door gewone mensen, die, eens in uniform en na afstand van hun persoonlijke wil, een vreemdeling in ander uniform te lijf willen om een paar kapotte dorpshuisjes te veroveren.

Halverwege de voormiddag, na een korte onderbreking - moogt ge dan wateren of uw broek afsteken? -, begint de Duitse artillerie opnieuw, gevolgd, helaas, door de Belgen, die op hun eigen voetvolk schieten. Bezeten trekken de Jagers zich wat achteruit, maar het centrum van Vinkt blijft in onze handen, tot halfeen.

Uit het boek van Frans Michem blijkt dat de Ardeense Jagers zeer goed waren uitgerust. Er is sprake van artillerie, tanks, machinegeweren.

Daarna bloedt Vinkt leeg van Belgen in de dorpskom, 's middags in de hoeven die één voor één worden opgegeven, niet zonder zwaar verlies voor de vijand, die maar niet wil begrijpen dat zich onder de Jagers geen schietende burgers bevinden. Zo sterk kunnen soldaten niet zijn. De onderstelling dat er zich franc-tireurs bij bevinden is te mooi om ze niet aan te wenden en de onverwachte tegenkanting te verklaren. Siegfrieds Kriemhilde doemt op in de benevelde blikken, er dient 'Rache' gepleegd, wraak. De zevenhonderdvijftig gesneuvelde Hamburgers en de zoveel maar meer gekwetsten hebben er recht op.

Het begint met boven de kuil, waarin de lijken worden geworpen van de Belgische soldaten, die als schild hebben gediend, een bordje aan te brengen. Daarop wordt geschreven: 'Soldaten und Franc-tireurs'. - 'Tombés par la faute de France en Angleterre.'

Dit zou Duits moeten zijn en Frans. 'En Angleterre' mag in dank worden aanvaard als hulde aan de taal van de Vlamingen. De stuntelige tekst illustreert hoever Goebbels' propaganda het gebracht heeft bij de laffe lagere dommeriken.

Nieuwe Duitse eenheden razend van woede

Het is eigenlijk pas op maandag 27 mei dat de ware wraak begint, als het verse regiment er niet in slaagt de plaats van Vinkt, het dorpsplein, te bezetten.

Op de wijk Kruiswege worden de bewoners uit de schuilplaatsen gejaagd, twintig man uitgescholden voor "Schweinehunde" en "haagschutters", tegen de schuurmuur van de hoeve Notteboom gedreven om te worden afgemaakt. Toevallig kan een naderend officier dit beletten. Wat er op wijst hoe diep de primaire moordzucht in groep nog even fel is als honderdduizend jaar geleden. Voeg daarbij dan vanwege een paar individuen een zeer ingekankerde vernielingsmanie en het mag ons verbazen dat we in de loop van de tijden niet allen uitgeroeid werden.

De aan de dood ontsnapte buitenmensen worden geleid naar de kerk van Meigem; de ene blootsvoets, de andere op zijn sokken, een derde op zijn blokken. Met andere opgedrevenen, oude mensen, gehandicapten, zieken, sommige aangebracht in een zetel, moeten ze van op de preekstoel door de pastoor horen hoe burgers met een Duits machinegeweer een Duitse vracht-

wagen zouden beschoten hebben. Nauwelijks bevindt de pastoor zich opnieuw tussen zijn parochianen of van op het oksaal worden handgranaten naar beneden geworpen. Ik mag er niet aan denken in een kooi te worden vermoord. Dezelfde angst staat te lezen in de ogen van de zevenentwintig doden, de veertig zwaargekwetsten en de vele minder gescheurden.

Naar huis en in de pers zouden de Duitsers beweren dat het een Belgische obus was, die de moordschade had aangericht, alsof de overgeblevenen, die de handgranaten zagen werpen, van de Belgische kanonniers instructie hadden gekregen nog propagandaleugens te verkopen tijdens hun stress. Ook op de foto's, die de oksaalkerels van de slachting maakten, zouden ze schrijven dat de Belgen hun eigen volk doodden. Zij, de aartsengelen van de nieuwe wereldorde, waren gekomen als redders.

Eerst lieten de Duitsers de vrouwen, kinderen en bejaarden naar buiten gaan. Daartoe behoorden ook Elodie Koopman en haar drie dochters. Zij had de soldaten op het oksaal gezien, en vond dat niet pluis. De mannen en sommige vrouwen en kinderen bleven binnen. Pas dan regende het granaten.

Dezelfde maandag worden meer dan honderd boerenmensen en toevallig vluchtelingen uit andere gewesten - er zijn er bij uit Hingene, Lier, Mechelen, Spa, Antwerpen, Kapelle-op-den-Bosch, Aalst en elders - samengedrumd in een loods van de hoeve van de Van der Vennets, zelfde wijk Kruiswege. Als ging het om een voorsmaakje, uit de hoop verwilderde mensen haalden de Duitsers drie mannen, de twee gebroeders Van Menen, drieënveertig en zesendertigjaar, landbouwers in de fleur van hun leven, en hun gebuur, de tweeëntwintigjarige Emiel de Ketelaere. Ze werden tegen de muur gezet, en dan hing de Duitsers overmoedig soldaatje spelen, schoten de drie dutsen neer, waarna drie dorpsgenoten een put moesten delven. Tussen de medegevangenen stond vader Van Menen de moord op zijn jongens machteloos aan te zien.

Op drie minuten gaans van de Van der Vennets stond de hoeve van de Vermeulens. Vader Emiel was van 1877. Met zijn vrouw, zijn zoon Aimé, van 1911, en drie dochters had hij naarstig en rustig een bestaan opgebouwd, zo af te lezen uit het klassieke werk van onze rustieke vertellers.

Een gehuwde zoon, René, woonde wat verder op een groter pachthof. René leeft nog. In Vinkt werd hij zo in de benen geschoten dat hij zijn leven lang niet meer heeft kunnen werken.

De hoeve, nu Heerdweg 102, bevindt zich links van de weg gezien vanuit Vinkt, en ongeveer 500 meter buiten de dorpskom van Vinkt in de richting van Kruiswege.

René woonde in een hoeve in de Poekestraat. Hij zal met twee andere inwoners van Vinkt als schild worden gebruikt. Drie machinegeweerkogels zullen zijn been verbrijzelen. Pas veertien dagen later vond de familie hem terug in een hospitaal in Kortrijk.

Van Marietje verneem ik dat het hoevetje van vader en moeder geen kelder had. Het gezin is dan ook in huis en in de stallen gebleven. In twee dagen tijd is hun kleine doening driemaal van verdediger veranderd, inzet van een steekspel tussen de Jagers en de Hamburgers.

De Heerdweg vormde de aanvalsroute van de Duitse eenheden, met ongeveer halverwege de hoeve van Vermeulen.

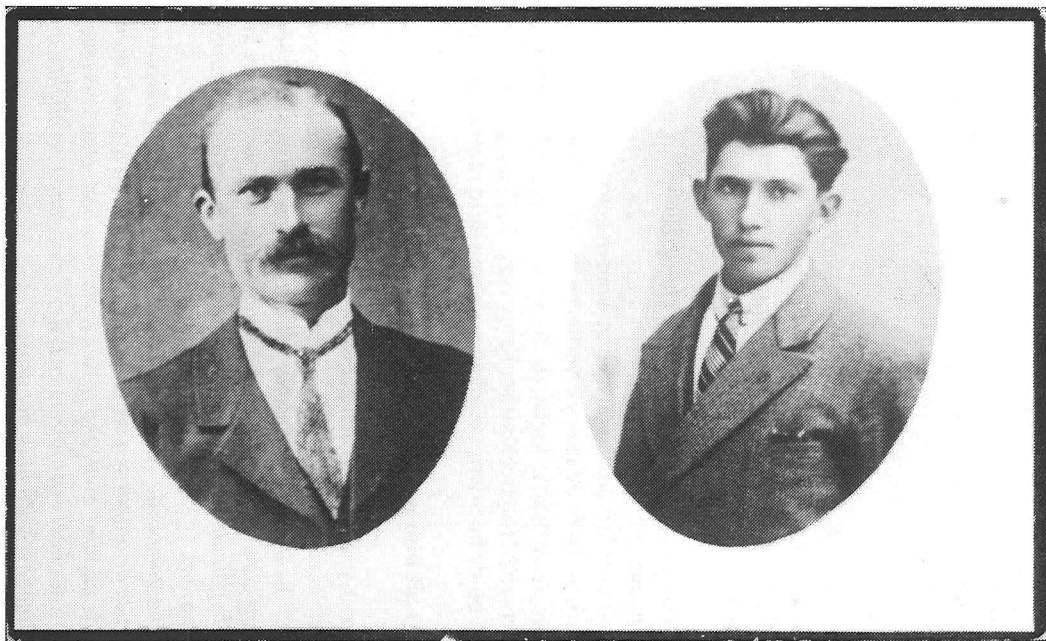
Zaterdag en zondag zullen de bewoners niet worden gemolesteerd, hoe hard de strijd ook verliep. Door de enorme verliezen wordt de sfeer grimmiger. Paula vertelt hoe de Ardeense Jagers de hoeve niet meer zullen heroveren, terwijl de Duitsers zich terugtrekken naar Kruiswege. Toen nieuwe Duitse eenheden maandag op de boerderij verschenen, waren deze razend van woede.

De Vermeulens uit hun woning gedreven

Die maandag veroveren de laatsten het weer, jagen de ouders, onze neef en nichten met veel 'heraus' buiten, waar ze, steeds hetzelfde gedoe, tegen de stalmuur worden geduwd en toegesnauwd dat ze 'geschossen' hebben en verdienen 'kaputt gemacht', om het nog onmenselijkers te maken, het ander oorlogsgeweld begeleidt de sinistere vertoning, langs alle kanten ontploffen obussen en granaten.

Daar staat het peloton om de "Schweinehunde" neer te knallen, als plots een officier opdaagt en de onthutsten beveelt in een droge sloot te gaan zitten. Ze zitten er tot na de middag, zwijgend tussen leven en dood. Dan voert men ze naar een weide, waar heel wat burgers en krijgsgevangenen verplicht worden te gaan liggen, met het gezicht in het gras.

Maandagmorgen rond 9 uur verschenen de Duitsers, het schuim op de lippen volgens Paula Vermeulen. De familie werd naar buiten gedreven. De handen

Emiel Vermeulen (°Vinkt 21.10.1877) en zijn zoon
Aimé Kamiel Jozef Vermeulen (°Vinkt 29.06.1911)
Beiden overleden te Meigem op 27 mei 1940

werden gebonden. Iedereen moest tegen de muur van een veestal staan. Er werd woest geroepen: “Sie haben geschossen, Schweinhunden kaputt machen”. Net op het ogenblik dat men vreest te worden neergeschoten komt een Duitse officier langs die de executie verhindert. De familie diende dan in een droge gracht langs de baan gaan zitten onder strenge bewaking van een soldaat.

De Vermeulens moeten nu onder begeleiding van een peloton opstappen naar café De Haring, iets verderop, in de buurt van Kruiswege, waar zich op een weide nog talrijke andere inwoners van Vinkt bevinden.

Jozef De Vlieger vertelt dat zij net naast zijn familie plaatsnamen. De sfeer is uiterst grimmig.

De veertienjarige Paula vraagt om water. Het antwoord: “Gij hoeft niet meer te drinken, zwijnenjong, want gij moet toch kapot gemaakt worden”. Wanneer zij begint te wenen ontlokte dit heel wat hilariteit. (7)

Het is daar dat o.a. Emiel en Aimé worden aangewezen door Duitse militairen en weggevoerd.

Executie van Kamiel en Aimé

Tot vader en zoon Vermeulen moeten opstaan, vrezend voor het ergste. Eer hij meegaat knielt de negenentwintigjarige Aimé nog voor zijn moeder en vraagt om een kruisje op het voorhoofd. Zijn zuster Elza hoort een soldenier tot moeder Vermeulen schimpen: “Ja, Mutti, geef hem maar een kruisje, ‘t zal wel het laatste zijn”.

Het betreft een getuigenis van een zus, Elza Vermeulen. (8)

Hij en zijn ‘gute Kameraden’ hebben beide mensen meegenomen naar de hoeve van de Van Steenkistes, en ze daar, voor de poort van de maalderij gefusilleerd. Hoe ‘mild’ dit gebeurde toonden de vele sporen aan bij het ontgraven van de lijken. Meer dan een week duurde het eer enig nieuws over de opgeleiden werd vernomen, dit na talloze opsporingen in ziekenhuizen met gekwetsten. Tenslotte werden vader en zoon Vermeulen gevonden in een gegraven kuil niet ver van de plaats waar ze waren gefusilleerd.

De laatste die hen levend heeft gezien was Maurice Van Rijseghem. Zij worden tot aan de deur van de maalderij gebracht van de hoeve Van Steenkiste.

Beiden werden op bevel van een officier één voor één geëxecuteerd door een peloton Duitse militairen.

Emiel Vermeulen was geboren op 21 oktober 1877 en dus 63 jaar. Zijn zoon Aimé was 29 jaar, en geboren op 26 juni 1911. Zij worden acht dagen later begraven.

De Duitse eenheden waren buiten hun zinnen geraakt door de enorme verliezen. Iedere hoeve was een weerstandsnest dat slechts stap voor stap kon worden veroverd. Ook generaal Von Paulus, van het zesde leger, die zijn hoofdkwartier in Sint-Martens-Leerne had, verloor zijn geduld. (9)

Na de vreselijke gebeurtenissen in Meigem vluchtte moeder Paula met haar dochters ergens naar Sint-Martens-Latem. Zij zullen ongeveer een week ergens op een villa verblijven.

Zij behoren dus niet tot de ongeveer tweehonderd Vinktenaren die worden opgesloten in de kerk van Sint-Martens-Leerne tot aan de capitulatie op 28 mei.

Toen moeder Vermeulen en de drie dochters terugkeerden op de hoeve bleek alles te zijn geplunderd. Alle dieren waren dood.

Enkele maanden later verscheen een berouwvolle Duitse soldaat die zijn diensten aanbood: “Kan ik u helpen. Gij weet dat ik uw familieleden heb gedood. Zij hadden geschoten en ik heb het gedaan op bevel van mijn oversten”. (10) Hij werd verontwaardigd de deur gewezen.

Het Zesde Leger van generaal Von Paulus zal ruim twee jaar later worden vernietigd in Stalingrad door de Russische troepen. Het is het keerpunt van de oorlog. Er is het merkwaardige verhaal dat bij de dode en gevangengenomen Duitse soldaten zgn. ‘soevenirs’ werden teruggevonden uit Vinkt. (11)

De familie Vermeulen was één van de vele die toen overvallen werd door een oorlog waarmee ze niets wilden te maken hebben. Hun leven werd verwoest door die gebeurtenissen. Nog steeds begrijpen de nabestaanden nog niet waarom broer Aimé en vader Emiel werden weggeschoten uit hun leven.

Stefaan DE GROOTE, Bachte-Maria-Leerne

Noten

- (1) Marie De Clercq was een zus van Paul De Clercq. Deze laatste was gehuwd met Maria Jonckheere, de zus van Karel Jonckheere. Het betrof dus een huwelijk tussen neef en nicht.
Hun zoon Hugo De Clercq zou tot in de jaren tachtig de boekhandel Cecilia uitbaten in de Tolpoortstraat in Deinze (nu Standaardboekhandel). Cecilia werd genoemd naar de blinde dochter van voornoemde Paul De Clercq en Maria Jonckheere.
- (2) We raadpleegden de zesde druk die verscheen in 1978.
- (3) *De oorlogsmisdaden bedreven gedurende de bezetting van het Belgisch grondgebied in mei 1940 te Vinkt en omstreken*, Verslag van de Commissie voor oorlogsmisdaden van het Ministerie van Justitie, uitgever Georges Thone, Luik, 1949, blz. 26.
- (4) Paul M.G.LEVY, *Helden en martelaren 1940-1945. De gefusilleerden*, J.Rozer, Brussel, blz. 16 en 17.
- (5) Verslag Commissie voor de oorlogsmisdaden, *o.c.*, blz. 26.
- (6) Ongetwijfeld was dit één van de weinige momenten dat de Duitse Wehrmacht zich tijdens de achttiendaagse veldtocht diende terug te trekken.
- (7) Verslag Commissie voor oorlogsmisdaden, *o.c.*, blz. 36.
- (8) Dit wordt bevestigd door Jozef De Vlieger en Paula Vermeulen.
- (9) Paul M.G.LEVY, *o.c.*, blz. 16.
- (10) Verslag Commissie voor oorlogsmisdaden, *o.c.*, blz. 39.
- (11) Paul M.G.LEVY, *o.c.*, blz. 19.

VIJFTIG JAAR GELEDEN OORLOGSBELEVENISSEN VAN MARCEL MICHIELS

Deel 5

Alex Claeys

Tengevolge van de mobilisatie en oorlogsgebeurtenissen waren heel wat sportactiviteiten stil gevallen. Vanaf 1941 echter draaiden deze weer op volle toeren, zelfs meer dan ooit tevoren.

Overall werden voetbalclubs opgericht. Men zorgde zelf voor zijn uitrusting en speelde van september tot mei, ongeorganiseerd, vriendschappelijke wedstrijden tegen ploegen uit de omgeving.

Op veel plaatsen werd de krulbol opnieuw een veel beoefende sport. Biljart, paarden- en wielervedstrijden werden ingericht en hadden grote bijval.

Ook de door de Boerenbond Jeugd (B.J.B.) georganiseerde sportontmoetingen konden rekenen op een groot aantal deelnemers en een talrijk opgekomen publiek.

Bij al deze manifestaties liet Alex Claeys (°15.02.1915) zich bijzonder opmerken. Alex Claeys was de zoon van een kleine landbouwer, Leonce Claeys, die op middelbare leeftijd in de jaren dertig overleed. Zijn weduwe bleef achter met drie zonen en vijf dochters. Ze woonden in de Pastoorshoek, nu Lagestraat, in Vosselare. Alex had een lenig en sterk lichaam en was zowel in lopen op korte als op lange afstand, hoog-, ver- en polsstokspringen, touwtrekken en andere krachtmetingen de beste. Hij was ook een geducht achterspeler bij de voetbalclub van St.-Martens-Leerne. Deze club werd gesteund door Carl Van Crombrugge en zijn schoonbroer Gui Storme.

Vanaf 1943 bleven enkel nog de georganiseerde en gesponsorde sportverenigingen bestaan aangezien vele sportbeoefenaars verplicht tewerkgesteld werden in Duitsland.

Alex Claeys was bij ons vriend aan huis. Ondanks het verschil in leeftijd, ik was 9 jaar jonger, waren wij echte vrienden en nam hij mij meermaals in vertrouwen. Zo vertelde hij mij een feit dat had plaats gevonden tijdens de veldtocht van mei 1940.

De laatste dagen van de gevechten was zijn eenheid, het 22e Linieregiment, opgesteld langs het Schipdonkkanaal in de omgeving van Oostwinkel. 's Nachts waren Duitse soldaten over het kanaal gekomen en hadden zich verschanst in een huis vanwaar ze door het dakvenster de Belgen beschoten. Een Belgisch officier vroeg een vrijwilliger om de Duitsers te besluipen en te verdrijven. Alex stelde zich als enige kandidaat om deze gevaarlijke opdracht uit te voeren. Gewapend met enkele handgranaten en een pistool sloop hij ongemerkt tot dicht bij het huis. Hij gooide een paar granaten door het dak waarna de Duitsers bescherming zochten in de kelder, dan liet Alex een paar handgranaten in het keldergat vallen. In de kelder vond hij drie gedode Duitsers. Van een van hen nam hij het pistool af en verstopte het in een gracht. Hij ontsnapte aan de krijgsgevangenschap en ging nadien het pistool ophalen. Op het ogenblik dat hij mij dit verhaal deed, had hij het nog steeds in zijn bezit.

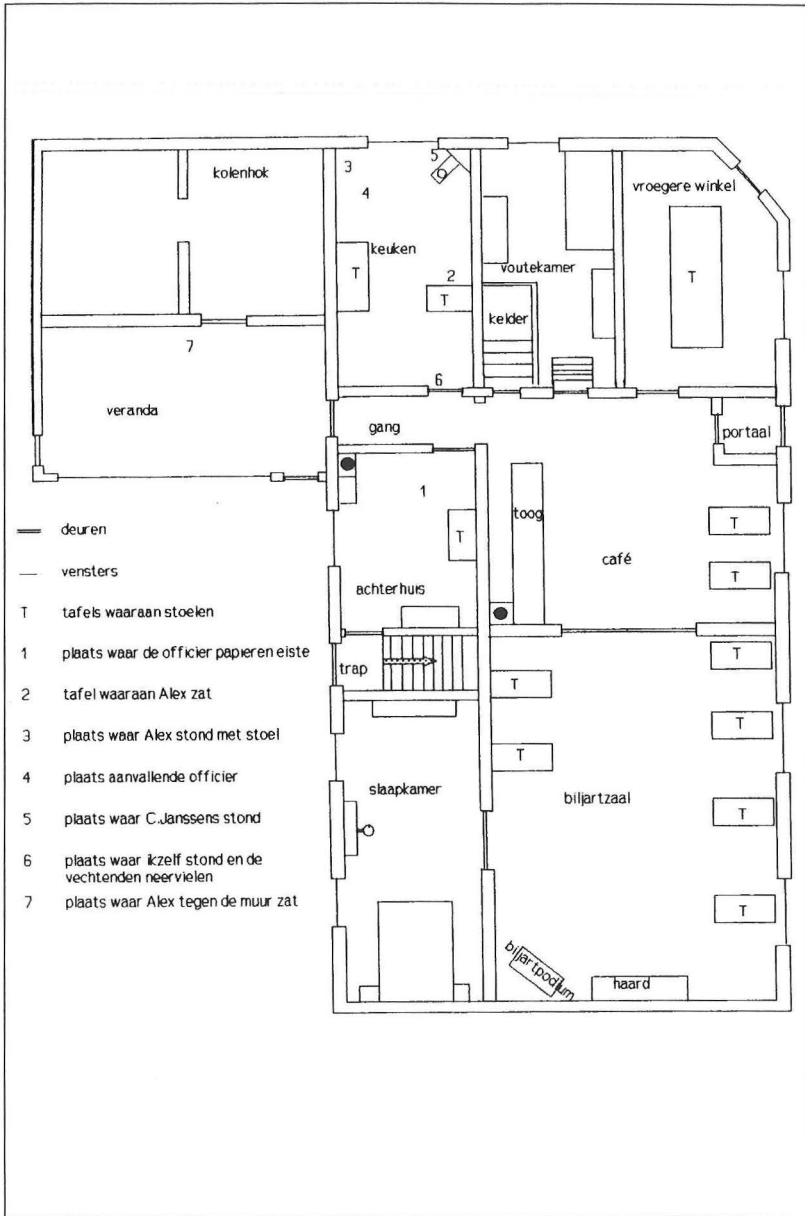
Op zekere dag vertelde Alex dat hij een renfiets had besteld om aan wedstrijden deel te nemen. Zijn eerste koers was in St.-Martens-Leerne ter gelegenheid van de kermis.

Ik was er natuurlijk aanwezig, niet alleen als supporter maar ook omdat ik nieuwsgierig was naar zijn resultaat tussen al die geoefende wielrenners.

Tot mijn grote verbazing volgde hij bij de eerste rondes goed mee vooraan. Ik stond aan de eindmeet tegenover de vroegere tramhalte en het station waar het fietspad overging in een hobbelige kasseiweg. De rijweg was er smaller gemaakt door ijzeren piketten waaraan een stevige draad vastgemaakt was om de talrijk opgekomen toeschouwers op afstand te houden. De koers was nog niet halfweg toen Alex in tweede positie dichtbij het wiel van de bekende Buysse (uit Wontergem en nazaat van het beroemde rennersgeslacht) zat. Aan de vernauwing week Buysse plots uit naar links. Alex had dit te laat of niet opgemerkt of miste behendigheid op de renfiets. Hij reed op de tweede paal, werd omhoog geslingerd en belandde met het voorhoofd op een volgende paal. Een gapende wonde werd door een dokter met haken en een pleister opgelapt. Zijn fiets had een verwrongen stuur, een samengeplooid voorwiel en een opgestuikte vork.

Diezelfde avond stond hij reeds weer in "De Vos" en lachte met het gebeurde. Thuis wachtte hem nog een flinke uitbrander van zijn moeder die van dit alles niets afwist en alles van derden moest vernemen.

De fiets werd hersteld en tot een gewone fiets omgebouwd. Het rennersgebeuren was bij deze eerste proef beëindigd.

Alex werd leider van de opgerichte boerenwacht waar ook ik lid van was. Deze boerenwacht bestond uit vrijwilligers die regelmatig 's nachts wacht liepen om de steeds meer voorkomende diefstallen van veldvruchten te voorkomen.

De grote passie van Alex was de paardesport. Met een vriend bezocht hij iedere koers, informeerde zich goed en zette - voor die tijd - grote bedragen in. Ook na de paardenkoersen werden de kansspelen in de cafés verdergezet. Hij bezat zelfs het door de wet verboden spel "Ankers en zon" en was een gepassioneerd gokker.

Dansavond in "De Vos"

Eind 1943 viel het uitgangseven sterk terug. De al of niet ware verhalen over razzia's van de Gestapo op sommige verzamelplaatsen van jongeren zetten de mensen aan tot voorzichtigheid. Ook niet-gezochten gingen niet ver uit de eigen gemeente of omgeving.

"De Vos" was en bleef een trefpunt voor jong en oud. Iedere zondag, na de hoogmis, werd er gekaart, gebiljart en met de krulbol gespeeld. Op aandringen van heel wat jongere bezoekers had men mijn moeder kunnen overhalen om een dansavond in te richten. Gezien mijn situatie als werkweigeraar was ik er tegen. Men wist immers nooit of dit geen aanleiding zou geven tot een razzia van de Gestapo. Toch werd besloten om op 14 november een dansavond te organiseren zonder er ruchtbaarheid aan te geven. Men zou het gewoon doorvertellen aan vrienden en kennissen.

De biljart werd in een hoek geschoven en diende als podium. Een orkest van drie man (wat voor die tijd normaal was) bestond uit een accordionist, een saxofonist en een drummer. Reeds vroeg in de avond stroomden heel wat mensen binnen en vrij vlug was "De Vos" volgelopen. Op de dansvloer kon men zich met moeite bewegen. Mijn moeder deed een beroep op vier nichten voor de bediening. Rond 7 uur zat "De Vos" eivol en waren zowel de keuken, waar twee tafels en een tiental stoelen stonden, de plaats vooraan, waar eens de winkel was geweest en nu een grote tafel en stoelen stonden, alsook de gelagzaal met de tapkast en de grote biljartzaal met dansmogelijkheid, volzet. De slaapkamers dienden als vestiaire waar de mantels en jassen van de aanwezigen op de bedden werden gestapeld. Er waren zeker een paar honderd mensen in "De Vos".

Rond half acht kwam ook Alex Claeys binnen en drumde zich met zijn fiets aan de hand naar de grote veranda toe. Daar deponeerde hij zijn fiets bij een twintigtal andere gestalde fietsen. Hij installeerde zich in de keuken met zijn “Ankers en zoon”-spel. Zijn vriend zat reeds aan de andere tafel en speelde er omringd door enkele medespelers het kaartspel “21”. Ongeveer 10 à 12 mensen beproefden hun geluk aan beide tafels. Goktafels waren in openbare plaatsen door de wet verboden, maar werden door de uitbaters van drankgelegenheden oogluikend, maar meestal met tegenzin, toegelaten. Tijdens de oorlogsjaren hadden deze geldspelen een groot succes. Rond datzelfde uur kwam een Duitse onderofficier van de luchtmacht vergezeld van een oudere soldaat en in gezelschap van een paar jongeren van de Hul binnen. Beide militairen behoorden tot een afdeling van de luchtmacht. Zij waren gekantonneerd op de reeds aangelegde maar niet verharde berm van de snelweg aan de viaduct in Landegem. Het was een kleine afdeling, uitgerust met zoeklichten, die af en toe de hemel afzochten naar de vijandelijke vliegtuigen. De onderofficier was een regelmatig bezoeker van de drie cafés op de Hul. Soms kwam hij vergezeld van enkele jongeren naar “De Vos”. De soldaten die met de tram naar Gent reden stalden hun fiets bij ons. De soldaat die hem die avond vergezeld had dit ook reeds gedaan en van hem wisten wij dat de onderofficier een nors, opschepperig, onsympathiek en nogal verzopen uitzierend type van Luxemburgse nationaliteit (1) was. De gezapige oudere soldaat was van Oostenrijk afkomstig.

De moord op Alex Claeys

Op die bewuste avond, 14 november 1943, kwamen met de tram van rond 8 uur twee koppels in “De Vos” aan. Het waren Albert Taghon uit Lotenhulle en Maurice Lampaert van hier met hun verloofdes, de gezusters De Wettinck uit Drongen. Zij wurmden zich tot aan de toog en vroegen mij waar ze hun mantels en regenjassen kwijt konden. Ik vergezeld hen naar het achterhuis waar aan de achterkant van de deur enkele haken voorhanden waren. Terwijl ik daarmee bezig was, werd plots de deur opengestampt en verscheen de onderofficier. Brutaal vroeg hij wat er gaande was. Daarop antwoordde ik hem dat ik gewoon de mantels aan het ophangen was. Hij beval ons om onze papieren te tonen. Ik probeerde hem te kalmeren en wilde uitleggen dat dit bekenden en goede mensen waren. Terwijl hij met zijn rechterhand naar zijn pistool greep beval hij ons opnieuw om onze papieren te tonen. De koppels, aangeslagen door dit ongegronde gemene optreden, toonden hun paspoorten.

Na een vluchtige blik werden ze door de Duitser teruggegeven. Ontdaan trokken de twee koppels naar de gelagzaal terwijl de Duitser de keuken introk. Ik volgde hem omdat ik hem niet vertrouwde.

Alex Claeys die iets moest gemerkt hebben van wat er zich had afgespeeld, stelde zich recht en zei de militair *kalmkes aan h  manneke, op uw gemak*. De Duitser liet zich deze min of meer uitdagende opmerking niet welgevallen en nam een dreigende houding aan. Ik kwam onmiddellijk tussenbeide, wees Alex op het onzinnige en roekeloze van zijn gedrag en kon de militair kalmeren.

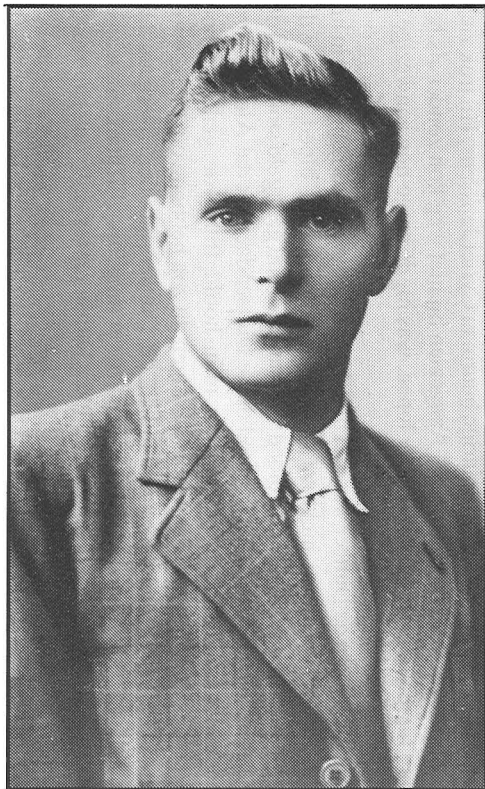
In de overtuiging dat de ruzie was bijgelegd keerde ik terug naar de tapkast die slechts een drietal meter daar vandaan stond. Ik was er nog maar net aangekomen toen ik geschreeuw en geroep in de keuken hoorde. Terzelfdertijd kwam Irma Steyaert, echtgenote van Frans Dhaenens, met de armen in de lucht en angstig gillend uit de keuken gelopen. Er volgden een aantal mannen die zich haastig verwijderden. Ik sprong tot in de keukeningang en wat ik daar zag is mij steeds bijgebleven.

Alex stond in de hoek met een opgeheven stoel stampend, zich beschermend tegen de hem aanvallende Duitser die helemaal onder het bloed zat. Deze stak met zijn bajonet steeds op Alex toe.

Achter de hoekstoof, nog geen tweetal meter daar vandaan, stond als verstijfd en lijkleek de ongeveer vijftigjarige buurman Cyriel Janssens. Hij trok zich zo ver mogelijk in de hoek terug. Aangezien hij niet weg kon zonder als het ware tussen de vechtenden door te lopen, was hij de enige nog aanwezige.

Het gezicht van de Duitser was met bloed bedekt, zijn rechterhand waarin hij het moordende wapen hield zat ook helemaal onder het bloed. Onder de vechtenden lag een grote plas bloed. Als aan de grond genageld stond ik in de deuropening. Gezien het vele bloed op de Duitser dacht ik dat Alex hem zo had toetakeld met de stoel. Door mijn hoofd flitste de gedachte hoe roekeloos deze daad was en welke gevolgen dit zou hebben voor Alex, voor mijzelf en nog andere mensen indien de Duitsers zouden overgaan tot vergelding. Zouden wij niet best meteen zo ver mogelijk vluchten, misschien wel naar Frankrijk, om aan een eventuele Duitse repressie te ontsnappen.

Opeens gooide de nog krachtige Alex de stoel opzij en greep de Duitser vast. Beiden vielen voor mijn voeten neer. Alex lag boven op zijn tegenstrever. Ik aarzelde geen ogenblik, stortte mij op de zich heftig werende Duitser en plaatste mijn knieën op zijn beide polsen zodat hij zijn wapens niet meer kon

*Ons leven houdt maar aan een draad :
wie weet er, waar hij gaat of staat,
wanneer de dood zal komen.* G. G.

†
ZALIG AANDENKEN
van
ALEX CLAEYS

zoon van wijlen

Leonce en van Bertha De Gheest

*den 15 Februari 1915 geboren te Vosselare, en aldaar
in de lente zijn jaren uit 't leven weggerukt den 14
November 1943, bediend in "extremis", van 't H. Otiesel*

Oud-strijder 1940

Lid van den B. J. B. en Gemeenteoverste
der Boerenwacht

Dit smartvol ongeval brengt ons weer 't bovenstaande versje voor den geest.

Want Alex genoot 'n ijersterke gezondheid, hij bezat 'n lenig lichaam en stalen spieren. God had hem daarbij bedield met 'n schrander verstand, 'n edelmoedig karakter en 'n vriendelijk gemoed. Dit alles verwekte bij naastbestaanden, gezellen en bij ledereen die hem kende, bewondering en genegenheid.

Ja, G. Gezelle heeft gelijk waar hij verder dicht :
*De friste valt aleer hij 't weet,
de mate, die hem 't leven met
weet niemand van te voren.*

"Weest immer bereid.. want "de dood komt als 'n dief in den nacht..."

Bi zijn onverwachte en brutale heengaan bidden voor hem om Gods barmhartigheid zeggend : "Heer, geef hem de eeuwige rust, dat 't eeuwig licht hem verschijne.

Bemide Moeder, Broeders, Zusters, Familieleden, 'k dacht niet dat dien Zondagavond mijn "tot ziens.. " 'n *vaarwel*.. zou geweest zijn. God heeft het zoo gewild. Onderwerpt u aan zijne ondoorgroondbare raadsbesluiten en hij zal u troost en moed schenken. 'k Een van er jaan vervoegen, bidt nu voor ons beiden.

*P. J. Bers. Makkers, gedenkt u mijner.
Mijn Jezus, barmhartigheid.*

Drukk. G. Lootens, Nevele

gebruiken. Op dat ogenblik verschenen in de deuropening de twee jongste zusters van Alex Claeys, Victorine (23), Marie-Louise (21) en zijn jongere broer Kamiel (18); ze sprongen op hun broer toe. Onder het zware lichaam van Alex en met mijn hulp was de Duitser weerloos. Het verwonderde mij dan ook erg dat Alex vroeg de Duitser vast te houden. Hierna volgde een gegrol en levenloos werd Alex door zijn zuster en broer van de Duitser afgetrokken. Ik zag meteen de ernst van de toestand. Ik liet de Duitser los en rende naar de veranda. Ik nam er de eerste de beste fiets, het was die van Alex, en liep door het café naar buiten.

Ondertussen was de militair recht gesprongen en liep razend met zijn bebloede bajonet zwaaiend door het café. De door de vluchtende aanwezigen dichtgedane dubbele deur van de biljartzaal stampte hij met het handvat van zijn wapen open. Toen hij mij met de fiets zag, kwam hij met zijn bajonet dreigend op mij toe en vroeg wat ik ging doen. Ik zorgde ervoor dat de fiets tussen ons beiden stond zodat ik hem op afstand kon houden en desnoods de fiets tegen hem kon gooien. Ik antwoordde hem dat ik een dokter ging halen en kon ongehinderd vertrekken.

Ik reed zo vlug ik kon naar het huis van dokter Wannyn die toen in de Langemunt woonde, dicht bij de Hul, een 350 m van "De Vos". Ik had geluk dat hij thuis was. Ik vertelde hem wat was voorgevallen en hij raadde mij aan om de pastoor te verwittigen. Ik spoedde mij terug naar "De Vos", gaf de fiets aan een paar jongens die er stonden en vroeg hen naar de pastoor te rijden. Toen ik binnen ging trof ik er de nog steeds woedende heen en weer lopende Duitser aan. Mijn ouders en nichten hadden beschutting gezocht achter de toog. Op een mum van tijd was het hele huis leeggelopen. Alle vensters stonden open, zelfs die van de slaapkamers waar men zich tussen de buiten opgestapelde lege bierkramen had gestort. Alle kleren en fietsen waren weg, niets of niemand was achtergebleven. Ondertussen hadden de zusters en broer van Alex hem naar de veranda gesleept en hem neergezet met de rug tegen de muur. Inmiddels was dokter Wannyn bij het slachtoffer gekomen en kon enkel de dood vaststellen. Alex was totaal leeggebloed.

Met strenge blik en boze stem wendde dokter Wannyn zich tot de onderofficier en zei: "die man is dood". Daarop antwoordde de Duitser dat als hij nog niet dood is hij hem wel dood zou maken. De andere soldaat liep ondertussen jammerend binnen en buiten, vragend waarom hij zoiets gedaan had. Hij

trachtte de onderofficier te overtuigen om terug te gaan naar hun kantonnement, maar hij was voor geen rede vatbaar en zei dat hijzelf zou beslissen wat er zou gedaan worden. Met de woorden *einverstanden*, beval hij de man in houding te gaan staan en groetend *jawel, op uw bevel onderofficier* te zeggen. Uiteindelijk ging de Duitser, gevolgd door de soldaat naar buiten. Op veilige afstand van “De Vos” hadden nog een klein aantal nieuwsgierigen post gevat. Toen de Duitsers naar de overkant van de straat gingen, waar een grote plas water lag, trokken deze zich terug. De onderofficier waste zijn gezicht, handen en bajonet. Samen trokken ze richting Landegem.

De rijkswacht van Nevele werd verwittigd. Ze kwamen, maar deelden mee dat dit niet onder hun bevoegdheid lag en namen contact met de *Feldgendarmarie* in Deinze. Die brachten een kort bezoek, stelden enkele vragen en vertelden dat er ‘s anderendaags een speciale bevoegde politie uit Gent zou komen. Naast het vele bloed in de keuken en de veranda waar Alex gezeten had, was er ook bloed in de keuken op de muren en het plafond. In het café op het plafond en dubbele deur waren bloedsporen door het zwaaien met het bebloede wapen.

De *Feldgendarmen* gaven toelating alles te verwijderen. Alleen het stoffelijk overschot moest ter plaatse blijven. Wij sleepten het zware lichaam van Alex naar het achterhuis en legden het daar op de vloer neer. Het was reeds laat geworden en de nichten waren bang om te gaan slapen. Wij besloten dat we allen samen naast elkaar op matrassen in de keuken de nacht zouden doorbrengen. Begrijpelijk vielen we niet meteen in slaap en werd er nog een hele tijd nagepraat over het gebeurde.

Opeens dacht ik eraan dat Alex, zoals bij vele anti-Duitsers een gewoonte was, onder de kraag een kenteken met de Belgische driekleur kon dragen dat verboden was. Ik ging meteen kijken maar vond niets dat aanstoot kon geven aan de Duitsers. Ik wist via de dokter dat door een steek in de bovenste dij de slagader was afgesneden en Alex in zeer korte tijd was doodgebloed. Het viel mij op dat de voorzijde van zijn pak weinig bloed vertoonde. Tot mijn grote verwondering was er echter geen gat of snede in zijn broek. Ik zocht verder en bemerkte dat ongeveer er een tien cm van de lies in de dij een sneetje was van 1,5 tot 2 cm, terwijl het lemmet van een Duitse bajonet minstens 3 cm breed is. Bij de lijkschouwing ‘s anderendaags werd vastgesteld dat in de achterzijde van de dij een zware steekwonde van wel 5 cm was. De bajonet had de dij doorboord en enkel de scherpe punt was tot de voorkant doorgedrongen.

's Anderendaags in de voormiddag kwamen Duitse politieofficieren van de G.F.P. (Geheime Feldpolizei), een soort parket te velde, vanuit Gent per auto aan. Het spreekt vanzelf dat ik mij niet liet zien en mij verstopte in ons kolenhok waar ik met het oor tegen de muur probeerde af te luisteren wat er gezegd werd.

Ze ondervroegen mijn ouders die niets hadden gezien en Cyriel Janssens, de man die in de hoek aan de kachel stond, en die was weggevlucht van zodra hij kon. Alles was zo snel gebeurd dat ook hij weinig of niets had gezien van het snelle toestoten van de Duitser met de bajonet.

De Duitsers vroegen steeds meer naar getuigen. Het was voor hen niet aan te nemen dat er met zoveel aanwezigen niemand was die iets had gezien. Ik hoorde ze zelfs spreken over gebrek aan moed en lafheid.

Op een gegeven moment dacht ik eraan uit mijn schuilplaats te komen en mij als getuige te melden. Maar dit zou onverstandig zijn om zo maar in de handen van de Duitsers te vallen.

Het stoffelijk overschot van Alex werd overgebracht naar het washuis van "De Rusthof" (2) waar het na een lijkschouwing werd opgebaard.

Op dinsdagvoormiddag kregen wij opnieuw bezoek van dezelfde G.F.P.-mannen. In ging terug naar mijn schuilplaats in het kolenhok. Weer vroegen de Duitsers op vernederende wijze tegenover de aanwezigen naar getuigen. Ondanks het grote gevaar voor mij om opgepakt te worden, voelde ik het als mijn plicht om te getuigen. Ik verliet mijn schuilplaats. In de gang liep ik tegen een van de officieren aan en verklaarde onmiddellijk dat ik wilde getuigen. De man was verrast en wilde weten waar ik vandaan kwam en wie ik was. Toen hij hoorde dat ik de zoon des huizes was moest ik verklaren waarom ik zolang had gewacht om mij aan te melden. Ik vertelde hem dat het voorval mij een grote schrik had bezorgd en me niet durfde tonen. Hij scheen deze verklaring te aanvaarden.

Wij namen plaats aan een tafel in de biljartzaal. Ik deed mijn verhaal en alles werd genoteerd. De Duitsers schenen tevreden. Ze namen mij mee naar de keuken om foto's te maken. Ik moest met opgeheven stoel de houding van Alex aannemen alsook deze van de moordenaar. 's Anderendaags moest ik mij om 9 uur aanmelden op hun bureel op de Kouter in Gent.

Op woensdag 18 november belde ik aan op het opgegeven adres. Boven de dubbele smeedijzeren ingang deur stond in een boog in gouden letters *Credit Anversois* (vroeger was daar dus een bank geweest, nu is er de “Colmar”). Een van de drie onderzoekers liet mij binnen. In een glazen wachtlokaal zag ik de moordenaar zitten. Ik volgde de officier in het smal maar zeer diep lopend gebouw tot aan een bureel achteraan.

Opnieuw moest ik mijn verhaal vertellen. Het verslag van de dag voordien lag voor de Duitser. Hij stelde mij steeds strik vragen om zeker te zijn van de juistheid van mijn getuigenis. Tenslotte vroeg hij mij of ik de man vooraan in het gebouw had gezien. Ik antwoordde hem dat dit de dader was. Men bracht me toen bij de officier en die bekende dat hij me herkende.

Aan de G.F.P. had hij verklaard dat hij die zondagavond stomdronken was en zich niet meer kon herinneren wat er was gebeurd. Ik weerlegde dit met klem, maar hij gaf niet zomaar toe. Doch onder de strenge vragen moest hij tenslotte toegeven dat ik gelijk had. Over mijn werkweigering werd niet gesproken. Eerlijkheidshalve moet ik bekennen dat de politiemann voorkomend en correct was tegenover mij.

Enkele dagen later had de begrafenis plaats van Alex. Er was heel wat volk, niet alleen uit eigen dorp maar ook uit het omliggende kwam men een laatste groet brengen aan de alom bekende Alex Claeys.

De zaak Alex Claeys komt voor het gerecht

Enkele weken nadien werden de getuigen opgeroepen naar het krijgsgerecht in Brussel, gevestigd in het naast elkaar liggende Luxe Hotels, Palace Hotel en Albert I op het Rogierplein aan het Noordstation.

Omdat de treinen steeds trager reden hadden ze meer en meer moeite om hun eindbestemming te bereiken. Door de vele en langdurige tussenstops duurde de reis langer dan voorzien en waren wij iets te laat op het gerecht. De zaak Alex Claeys was reeds begonnen.

Bij het binnenstappen wees een van de rechters erop dat wij te laat waren en vroeg wat de reden daarvan was. Ik antwoordde dat de schuld bij de onvoorzienne lange treinreis lag. Hij gromde iets nors terug.

Het was daar een hele bedoening. Aan een lange tafel in een grote zaal zaten vooraan 12 tot 15 hogere officieren, uitgedost in groot ornaat. Op hun

schouder hing een opvallende rode toga, waarschijnlijk in een soort bont. Er was veel volk in de zaal waaruit ik concludeerde dat er meerdere gevallen werden behandeld. De advocaat van de familie Claeys hebben wij niet horen pleiten. Na het voorlezen van onze getuigenis, die wij enkel moesten bevestigen, deelde men ons mee dat wij de uitspraak niet hoefden af te wachten en mochten gaan. Wij moesten ons aan een loket aanbieden en kregen naast een vergoeding ook onze reiskosten terugbetaald.

Er werd mij in het krijgsgerecht niets gevraagd over mijn werkweigering. Ik had eveneens geluk dat er op de heen- of terugreis nergens controle was door de Gestapo.

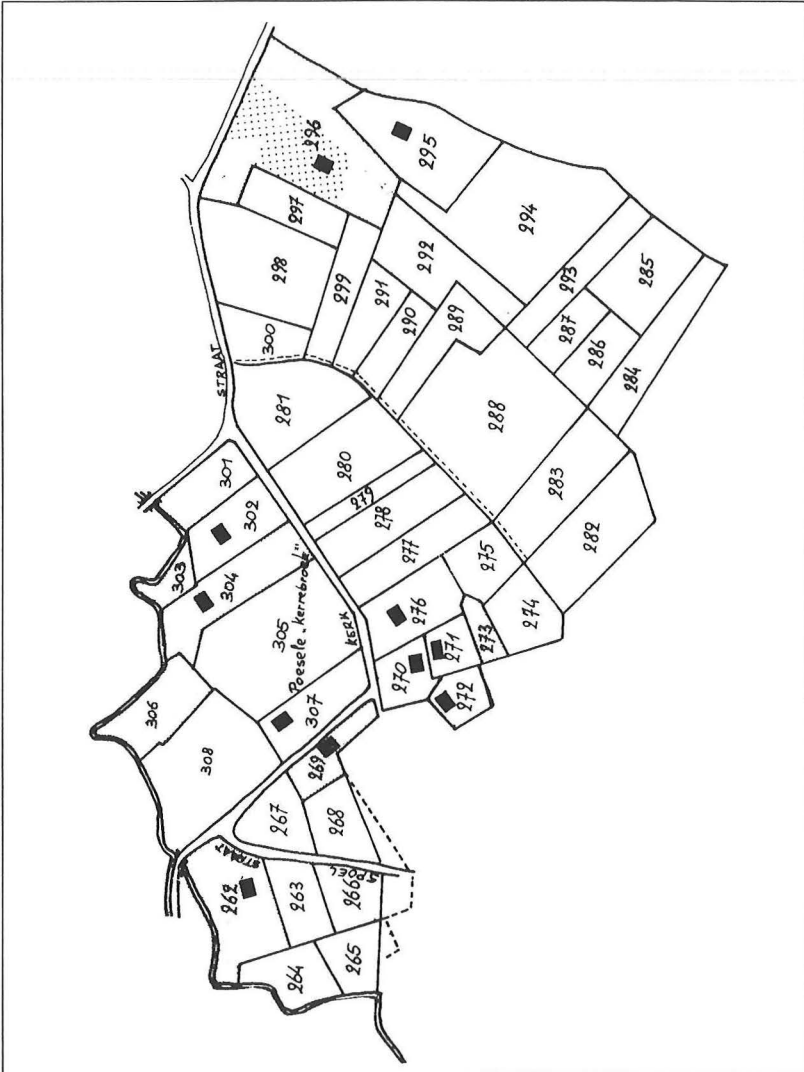
Wat de uitspraak in de zaak Alex Claeys is geweest, hebben wij nooit geweten. Waarschijnlijk heeft men de wettige zelfverdediging van de militair in bezet land aanvaard.

Toen ik een tijd later voorbij Cinema Eldorado in Gent liep, zag ik een drietal onderofficieren van de luchtmacht er foto's bekijken. Ik meende een ervan te herkennen. Toen ik even langs zij liep herkende ik meteen de moordenaar. Vlug maakte ik mij uit de voeten om een confrontatie met die man ten allen prijze te vermijden.

Wordt vervolgd
Marcel MICHIELS, Vosselare

Noten

- (1) Het Groot Hertogdom Luxemburg behoorde, evenals Eupen-Malmédy en Oostenrijk, tijdens de oorlog tot het grote Duitse Rijk.
- (2) Het washuis van "De Rusthof" deed ook dienst als lijkhuis.

Detail van de perceelreconstructie van Poesele in de 17e eeuw, wijk Kerrebroek. De nrs. 275, 284 en 307 waren verpacht aan Lieven Daneels. De “baronie” is het nr. 307 wat overeenkomt met het huidige kadastrummer, sectie B 42. (■ = de toenmalige bewoning).

DE BARONES VAN KERREBROEK OF... HOE EEN TOPONIEM ONTSTAAT

In september 1669 huwden Lieven Daneels en Maria Van Ooteghem in de St.-Mauritiuskerk te Nevele. De ondertrouw had enkele weken voordien plaatsgehad in de St.-Niklaaskerk van het aanpalende Meigem waaruit we concluderen dat de echtgenote van daar afkomstig was (1). Daneels was vermoedelijk ook geboortig van Meigem daar we in de omliggende parochies zijn doopakte niet terugvonden.

Na hun huwelijk vestigden ze zich in de gemeente Poesele op de wijk Kerrebroek zodat ze, wat het parochiale leven betrof, aangewezen waren op de parochie Nevele (2). Ze baatten er een landbouwbedrijfje uit van 1 bunder en 371 roeden (1,89 ha) bestaande uit drie verspreid liggende percelen; volgens het landboek van die tijd de perceelnummers 307, 284 en 275 met respectievelijk een oppervlakte van 464, 507 en 300 roeden. Deze gronden waren eigendom van de weduwe en de erfgenamen van Carel Wieme (3).

Kinderrijk kon je het gezin Daneels zeker niet noemen. In de Nevelse doopregisters vonden we enkel de geboorte terug van een dochttertje in 1675. Op 23 december 1679 sterft Lieven Daneels, amper 33 jaar. Zijn echtgenote blijft in armoede achter wat voor die tijd niet verwonderlijk was.

Het einde van de 17e eeuw was een van de meest beroerde tijden die onze streken ooit gekend hebben. De steeds maar opnieuw binnenrukkende Fransen eisten zware offers van de bevolking met als gevolg een hogere mortaliteit en een toenemend aantal behoeftigen die onderhouden werden door de armendis of H.Geesttafel.

Na het overlijden van Daneels worden het stuk land met zijn woning en de dichtstbij gelegen partij land verpacht aan Laurens De Paepe en worden deze gronden eigendom van de Poeselse armendis. Hoe de armendis echter deze eigendommen verwierf is ons niet duidelijk. Het nazicht van de rekeningen van de armendis maakte ons hierbij ook niet wijzer. In de kantlijn van het landboek van 1670 (met aanvullingen) staat dat in 1681 Laurens De Paepe 439 roeden van het perceel waarop de woning stond in gebruik nam en dat de overige 25 roeden door de armendis zelf werden gebruikt (woning + moestuin?).

Een latere rekening, namelijk deze van 26 juli 1714 over de jaren 1707 tot 1712 biedt ons daarentegen enkele zeer interessante gegevens en dit dank zij de gezonde nieuwsgierigheid van de toenmalige pastoor Paulus Leyten (4) die de rekening zelf opstelde.

Over het perceel waar de woning van Daneels opstond schrijft hij het volgende: *Item competeert desen Armen een partije landt gelegen op Kerrebroek groot 464 roen volgens den landthoeck no. 307 wordende dit stuck nu genoemt de BARONIJE om dat d'Arme weduwe Lieven Daneels die daer gewoont heeft vulgo de baronesse genoemt wiert.*

Maria Van Ooteghem werd dus in de volksmond de barones genoemd. Wat er van haar geworden is konden we niet achterhalen. In de overlijdensregisters van Nevele en Poesele vonden we haar niet terug. Misschien keerde ze terug naar Meigem of ging ze haar geluk elders beproeven.

Het toponiem de *baronie* of de *baronije* (5) is op vandaag niet meer bekend. De familie Vlaemynck op Poesele Kerrebroek die het perceel in gebruik heeft kent de naam niet meer. De laatste maal dat we een geschreven vermelding van het toponiem zagen was een huurovereenkomst uit 1820 van het Goed ter Walle op Kerrebroek zodat we aannemen dat het toponiem tot ongeveer het midden van de vorige eeuw in zwang is geweest. Toen wist men waarschijnlijk al lang niet meer dat Kerrebroek ooit een barones had.

André BOLLAERT, Poesele

Noten

- (1) Het verifiëren van onze conclusie is niet mogelijk gezien met uitzondering van enkele schaarse notities uit 1681 en 1682 de parochieregisters van Meigem maar bewaard zijn gebleven vanaf 1696.
- (2) A.BOLLAERT, *Het onderscheid tussen de parochie en de gemeente Poesele*, in *Het Land van Nevele*, jg. XIV, afl. 2, blz. 113-114.
- (3) Landboek van de parochie Poesele opgesteld door landmeter De Coninck 14.04.1670 - 09.07.1671. RAG, Nevele 105, nr. 2256, fo 70, 72 en 79.
- (4) Armmeester toen was François De Paepe fs. François. Pastoor Paulus Leyten was een Nederlander afkomstig van Nedersel in de omgeving van 's Hertogenbosch.
- (5) A.BOLLAERT en J.LUYSSAERT, *Perceelsreconstructie van Poesele in de 17e eeuw met toponymie van de 15e eeuw tot heden*, in *Het Land van Nevele*, jg. XII, afl. 2 & 3, blz. 135.

**HEEM- EN FAMILIEKUNDIGE BIJDRAGEN
IN CHRONOLOGISCHE VOLGORDE
VAN ALBERT MARTENS**

Op 13 augustus 1995 werd ons bestuurslid Albert Martens zeventig jaar. Berten, zoals we hem in de omgang noemen, trad in 1971 toe tot het bestuur van de heemkundige kring "Het Land van Nevele". Maar reeds in 1975 gaf hij de wens te kennen zijn bestuursfunctie te willen opgeven omwille van al te drukke beroepsactiviteiten.

Toen zijn beroepsloopbaan langzaam op zijn eind liep werd hij in 1987 opnieuw bestuurslid.

Berten heeft de wens uitgedrukt op zijn zeventigste niet meer als bestuurslid herkiesbaar te zijn. Hij heeft ons bestuur verlaten maar blijft verder een actief auteur van heemkundige en familiekundige artikelen.

Als hulde publiceren we de voorlopige bibliografie van Albert Martens. Wij hopen en weten dat hij deze lange lijst van publicaties in de volgende jaren zal voortzetten met degelijke studies over mensen van toen en hun geschiedenis.

1969-1971

Stam Martens. (Mededelingsblad voor de families Martens en aanverwanten, jg. 1 (1969-70), nrs. 1, 2, 3, 4; jg. 2 (1970-71), nrs. 1, 2, 3, 4; jg. 3 (1971-72), nrs. 1, 2)

Dorpsgebeurtenissen uit vroegere eeuwen. (Het Land van Nevele, jg. II, 1971, afl. 2, blz. 70-77)

Sterke verhalen uit het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. II, 1971, afl. 2, blz. 78-86)

Dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen. (Het Land van Nevele, jg. II, 1971, afl. 3, blz. 112-122)

Sprokkelingen. (Het Land van Nevele, jg. II, 1971, afl. 3, blz. 130-136)

1972

Enkele notities in verband met (een) verdwenen kaste(e)l(en) te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 1, blz. 8-14)

Dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 1, blz. 20-28)

Sprokkelingen. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 1, blz. 38-44)

De Bargie. (Informatieblad over de stam Martens en aanverwanten, jg. 3 (1971-72), nr. 3)

Iets over schandpalen te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 2, blz. 64-72)

Dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 2, blz. 88-96)

Sprokkelingen. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 2, blz. 100-103)

Dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 3, blz. 142-150)

Een probleem in verband met het Oostveld te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 3, blz. 151-159)

Peiling naar het analfabetisme omstreeks het einde van de XVIIIde eeuw aan de hand van de parochiale huwelijksakten van Hansbeke, 1779-1796. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 4, blz. 181-204)

Dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen. In en om de dorpsheerberg. (Het Land van Nevele, jg. III, 1972, afl. 4, blz. 228-248)

1973

Sprokkelingen. (Het Land van Nevele, jg. IV, 1973, afl. 1, blz. 19-24)

Dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen. (Het Land van Nevele, jg. IV, 1973, afl. 2, blz. 76-84)

Legende en werkelijkheid te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. IV, 1973, afl. 3, blz. 119-126)

Uit voorbije eeuwen: ambachtslieden te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. IV, 1973, afl. 3, blz. 156-160)

1977

Inventaris van de nog bestaande oude grafstenen en grafschriften in het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. VIII, 1977, afl. 1, blz. 23-25)

Grafstenen en gedenkplaten aan de St.-Petrus en Pauluskerk te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. VIII, 1977, afl. 1, blz. 25-30)

Zeun De Grauwe, één van de laatste vlashandelaars uit het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. VIII, 1977, afl. 1, blz. 32-34)

Dorpsgebeurtenissen uit vroegere eeuwen in het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. VIII, 1977, afl. 1, blz. 36-40)

Zeven dochters te Hansbeke. (Ons Meetjesland, jg. 10, 1977, nr. 4, blz. 48-51)

1978

Grafstenen en gedenkplaten in en aan de Sint-Mauritskerk te Nevele. (Het Land van Nevele, jg. IX, 1978, afl. 1, blz. 3-9)

Dorpsgebeurtenissen uit vroegere eeuwen in het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. IX, 1978, afl. 1, blz. 32-41)

Sprokkelingen uit het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. IX, 1978, afl. 1, blz. 49-50)

1982

Een 19de-eeuws Mariagebed. (Ons Meetjesland, jg. 15, 1982, nr. 4, blz. 97-98)

1984

Panorama en inwoners van Hansbeke, anno 1910. (Het Land van Nevele, jg. XV, 1984, afl. 4, blz. 199-207)

Trouwen in oorlogstijd. (Het Land van Nevele, jg. XV, 1984, afl. 4, blz. 208-210)

1985

Een 16de-eeuwse duiventoren te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVI, 1985, afl. 3, blz. 151-153)

1986

Baljuws van de heerlijkheid van Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVII, 1986, afl. 1, blz. 50-59)

Jaecques Martens, bailliu vanden hove, heerlichede ende vierschaere van Hansbeke (1602-1618). (Het Land van Nevele, jg. XVII, 1986, afl. 1, blz. 60-74)

Carel-Frans Martens, prior van het Gents Augustijnenklooster (Bellem 1731-Gent 1790). (Land van de Woestijne, jg. 9, 1986, nr. 1, blz. 21-34)

Burgemeesters en schepenen van de heerlijkheid van Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVII, 1986, afl. 2, blz. 99-116)

Jan Martens, doopsgezinde baljuw te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVII, 1986, afl. 2, blz. 117-129)

Vechten, grazen en kouten in het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. XVII, 1986, afl. 2, blz. 162-165)

Gezante handmerken uit het oud archief van Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVII, 1986, afl. 3, blz. 214-224)

1987

Een groothandel in fruit te Hansbeke in het tweede kwartaal van de twintigste eeuw. (Het Land van Nevele, jg. XVIII, 1987, afl. 1, blz. 3-39)

Een verdwenen openbare weegbrug te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVIII, 1987, afl. 2, blz. 104-115)

Enkele aanvullende gegevens betreffende bouw en bouwheer van de Philomenakapel te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVIII, 1987, afl. 2, blz. 125-130)

De kapel van Onze Lieve Vrouw van Zeven Weeën te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XVIII, 1987, afl. 3, blz. 140-160)

Heemkundige wandeling in de oude dorpswijk van Hansbeke aan de hand van een reeks pentekeningen van Wouter Langerlaert. (Het Land van Nevele, jg. XVIII, 1987, afl. 4, blz. 227-257)

Een geweigerde bouwvergunning voor een houten korenwindmolen, Hansbeke, anno 1827. (Heemkundige Bijdragen uit het Meetjesland, jg. 1, 1987, nr. 4 blz. 164-168)

1988

Het kapelletje van Onze Lieve Vrouw Onbevleete Ontvangenis te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 1, blz. 29-38)

Heemkundige wandeling langs de contouren van Hansbeke aan de hand van een reeks pentekeningen van Wouter Langerlaert. (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 2, blz. 105-130)

Hansbeke in de Visitatieverslagen van bisschop Antoon Triest. (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 2, blz. 131-145)

- Broodzettingen te Hansbeke, anno 1823 en 1826.* (Heemkundige bijdragen uit het Meetjesland, jg. 2, 1988, nr. 2, blz. 82-84)
- Een greep uit de processen-verbaal opgemaakt te Hansbeke in de jaren 1819-1825.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 184-192)
- Ditjes en datjes uit Hansbeke tijdens het Hollands Bewind.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 193-199)
- Boedellijst (uit 1902) van meubelen en gerief, toebehorend aan de Gemeentelijke Jongensschool van Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 200-202)
- Vier Paters-Recollecten, geboren te Merendree in de eerste helft van de 18e eeuw.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 203-206)
- Statuten van het Broederschap van de Zoete Naam van Jezus te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 207-210)
- XIXde-eeuwse bidprentjesportretten van personen, geboren en/of overleden in het Land van Nevele.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 211-218)
- Onderpastoors te Hansbeke tijdens het Ancien Régime.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 219-224)
- Zusters van Sint-Vincentius a Paulo, geboren in het Land van Nevele.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 225-227)
- Priesters uit het Land van Nevele, vermeld in het Martelaarsboek.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 228-234)
- Voor u gelezen: Familia Van Overbeke ex Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 3, blz. 235)
- De Missiekrans van Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XIX, 1988, afl. 4, blz. 314-343)

Hansbeke en de gesloopte hoeve in de Warmestraat te Maldegem. (Heemkundige Bijdragen uit het Meetjesland, jg. 2, 1988, nr. 4, blz. 163-164)

Genealogische bibliografie, gelezen in... (De Levensboom, jg. 1, 1988, nr. 4, blz. 15-17)

Genealogische ontleding van de bundels staten van goed van de heerlijkheid van Hansbeke. (Heemkundige Kring Het Land van Nevele, Nevele, 1988)

1989

Voor u gelezen: N.Kerckhaert. Oude Oostvlaamse hoeven, deel II. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 1, blz. 83-85)

Gebouwde eigendommen te Hansbeke, anno 1816. (Heemkundige Bijdragen uit het Meetjesland, jg. 3, 1989, nr. 1, blz. 35-40)

Staten van goed van Hansbeke. (De Levensboom, jg. 2, 1989, nr. 1, blz. 3-7)

Boekbespreking: Familia Van Overbeke ex Hansbeke. (De Levensboom, 1989, nr. 1, blz. 7-8)

Het fameuze voetbalseizoen 1947-48 van V.V.Waterhoens Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 2, blz. 127-141)

Grafsteden op vreemde kerkhoven van priesters uit het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 2, blz. 155-156)

Genealogische bibliografie, gelezen in... (De Levensboom, jg. 2, 1989, nr. 2, blz. 12-14)

Een parenteel op een schoteltje. (De Levensboom, jg. 2, 1989, nr. 2, blz. 19-25)

Sprekende stenen te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 3, blz. 204-214)

Joanna Lamme en Joanna Martens, donatrices van een zilveren ampullenschaal en ampullen aan de kerk van Hansbeke, anno 1745. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 3, blz. 235-246)

Voor u gelezen: Merkwaardige bomen in Vlaanderen. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 3, blz. 251)

Voor u genoteerd: Roepstenen en kerkpuien. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 3, blz. 252)

Het klooster en de Zusters Franciscanessen (Crombeen) te Hansbeke. (Heemkundige Kring Het Land van Nevele, Nevele, 1989)

Het klooster te Hansbeke. Een verduidelijking. (Het Land van Nevele, jg. XX, 1989, afl. 4, blz. 299-300)

Heemkundige beziens- en wetenswaardigheden te Hansbeke langs bewegwijzerde en genummerde wandelingen van de Werkgroep Sport Nevele. (Heemkundige Kring Het Land van Nevele, Nevele, 1989)

1990

Proeve van inventarisatie en datering van geïllustreerde postkaarten van Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 1, blz. 51-67)

Pachters van de kerkelijke goederen en tienden te Hansbeke, anno 1563 en 1564. (Vlaamse Stam, jg. 26, 1990, nr. 5, blz. 308-310)

Oorlogsmonumenten en oorlogsslachtoffers te Hansbeke (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 2, blz. 112-121)

Allerhande tellingen te Hansbeke tijdens het Hollands Bewind. (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 2, blz. 129-139)

Hansbeekse dichtsels: de Hans-beke door Karel Van Oosterhout. (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 2, blz. 158-159)

- Kostgangers in het godshuis te Hansbeke (1852-1988).* (De Levensboom, jg. 3, 1990, afl. 2, blz. 14-17; afl. 3, blz. 7-14; afl. 4, blz. 11-13; jg. 4, 1991, afl. 1, blz. 15-19)
- Communicantjes van toen. Hansbeke 1936, 1937.* (Heemkundige Kring Het Land van Nevele, augustus 1990)
- Stichting van de Sint-Pietersgilde te Hansbeke, anno 1840.* (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 3, blz. 211-216)
- Pieter Martens (1602-1653), stamvader te Bellem.* (De Belle, jg. 3, 1990, nr. 3, blz. 6-13)
- Tien stenen heiligenbeelden in de Sint-Pieters- en Pauluskerk te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 4, blz. 279-289)
- De Lourdes-kapel te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 4, blz. 290-295)
- Theodoor Janssens te Nevele. Een toemaatje.* (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 4, blz. 296-298)
- Wat zoal op een "dynghedach" in het eerste kwart van de 17e eeuw beboet of beslecht werd.* (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 4, blz. 299-306)
- Inboedel van de "S.Mariakapelle aen den meulen van Meerendre", anno 1879.* (Het Land van Nevele, jg. XXI, 1990, afl. 4, blz. 307-308)
- Guilliamme Martens (1628-1708), burgemeester te Bellem.* (Land van de Woestijne, jg. 13, 1990, nrs. 3-4, blz. 7-19)
- Water in de (mis)wijn: een geschil over een kerkelijke fundatie te Hansbeke.* (Heemkundige Bijdragen uit het Meetjesland, jg. 4, 1990, nr. 4, blz. 200-204)

1991

De oudste kerkrekening van Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 1, blz. 40-54)

Pachters van de Sint-Pieterstienden te Hansbeke in de 16e, 17e en 18e eeuw. (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 1, blz. 55-68)

Verbouwings- en herstellingswerken aan de pastorie te Merendree, anno 1878. (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 2, blz. 69-78)

Rente van drie ponden groten ten laste van de kerk van Hansbeke, anno 1554. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 1, blz. 5-8)

Zondagsjaargebed te Merendree, anno 1963. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 1, blz. 18-19)

Uit de praktijk: Geboorteakten, Doopakten, Maanden, Doodgeboren kinderen. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 1, blz. 22-23)

Vondst: Begraven in ongewijde grond. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 1, blz. 23)

Sprokkelingen: Getuigschrift van goed gedrag en zeden. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 1, blz. 23-24)

Inkomsten en lasten van kerk en pastorie te Hansbeke, anno 1786. (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 2, blz. 155-159)

Uit het 19de-eeuwse kerkarchief van Merendree. (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 2, blz. 162-169)

Minnelijke schikking tussen de heer van de heerlijkheid van Hansbeke en de plaatselijke pastoor, anno 1784. (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 2, blz. 175-178)

De stam- of voorouderreeks. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 2, blz. 34-36)

- Verdrinkingsdood te Sint-Martens-Leerne.* (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 2, blz. 42)
- Genealogische data uit Hansbeke, 16de eeuw.* (De Levensboom, jg. 4, 1991, nr. 2, blz. 48-50)
- Aanvullende gegevens over enkele 19de-eeuwse kunstschaten in de kerk van Merendree.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 3, blz. 191-195)
- Plaatsen van een nieuw Sint-Pietersaltaar in de kerk te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 3, blz. 221-226)
- Uit het eigentijdse kerkarchief van Merendree.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 3, blz. 227-238)
- Oude en nieuwe klokken van de Sint-Pieters- en Pauluskerk te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 3, blz. 243-263)
- Uit het oude fotoalbum: Een klasfoto te Landegem.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 3, blz. 264-265)
- Wat is een mini-kwartierstaat.* (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 3, blz. 65-66)
- Mini-kwartierstaat van Carlos Martens met enkele familiekundige gegevens.* (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 3, blz. 67-72)
- Uit de praktijk: Ouderdom bij overlijden.* (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 3, blz. 72)
- Uit het oude fotoalbum: Voetbalclub Eendracht te Hansbeke, anno 1920.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 4, blz. 332-333)
- Molens in het Land van Nevele: De dorpsmolen te Hansbeke, anno 1904.* (Het Land van Nevele, jg. XXII, 1991, afl. 4, blz. 344-345)
- De republikeinse kalender.* (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 4, blz. 78-81)

Boompje groot, plantertje dood: Verkoop van olmen, staande op het kerkhof te Hansbeke, anno 1705. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 4, blz. 87-88)

Antwoord aan A. De Brabander. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 4, blz. 89)

Vondst: Rooms doopsel van een doopsgezinde. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 4, blz. 90-91)

Uit de praktijk: Peters en meters. (Mensen van Toen, jg. 1, 1991, afl. 4, blz. 94)

1992

Plaatsen van een nieuwe predikstoel in de Sint-Petrus- en Pauluskerk te Hansbeke, anno 1825. (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 1, blz. 64-70)

Een openbare verkoop op het kasteelgoed te Hansbeke, anno 1638. (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 1, blz. 77-85)

Francies Daens, meester-schrijnwerker te Hansbeke. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 1, blz. 2-9)

Vondst: Sterfgeval ingevolge kwetsuren. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 1, blz. 25)

Slachtoffers van de pest te Hansbeke, anno 1631. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 1, blz. 26-28)

Verering van de relikwieën van de martelaren Blandinus en Laeta te Hansbeke. (Oost-Vlaamse Zanten, jg. LXVII, 1992, afl. 1, blz. 3-15)

Kerkelijke fundaties te Hansbeke in de 18e eeuw. (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 2, blz. 93-105)

- Kerkelijke fundaties te Merendree.* (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 2, blz. 106-111)
- Kerklijken te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 2, blz. 119-130)
- Vijftig jaar geleden: Een Mariakapelletje als dankbetuiging.* (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 2, blz. 138-141)
- Kostgangers in het godshuis te Hansbeke (1852-1987).* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 2, blz. 48-50)
- Verkoop van houten afbraakmateriaal van het kerkkoor te Hansbeke, anno 1658.* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 2, blz. 52)
- Vendutie van kaprijpe bomen te Hansbeke, anno 1632.* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 2, blz. 53-55)
- Gieten van twee torenklokken te Hansbeke, anno 1650.* (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 3, blz. 195-201)
- Uit het oude fotoalbum: Voetbalclub F.C. (Eendracht) Hansbeke, anno 1925.* (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 3, blz. 228-229)
- Bloedverwantschap.* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 3, blz. 65-68)
- Uit de praktijk: Huwelijksdispensatie.* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 3, blz. 69-71)
- Mini-kwartierstaat Jan Martens (1719-1801).* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 3, blz. 72)
- Mini-kwartierstaat Maria Francisca De Brauwer (1724-1806).* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 3, blz. 73). *Aanvulling.* (afl. 4, blz. 101). *Erratum.* (afl. 4, blz. 109)
- Vondst: Een vondeling in een rioolbuis.* (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 3, blz. 77-78)

Curiosa: Een zeldzame tweeling. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 3, blz. 80)

Oude grafstenen in de Sint-Bartholomeuskerk te Vinkt. (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 4, blz. 267-288)

De gebrandschilderde glasramen van de Sint-Petrus- en Pauluskerk te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XXIII, 1992, afl. 4, blz. 301-321)

Gentse buitenpoorters (1477-1492) uit het Land van Nevele. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 4, blz. 89-99)

Grafschrift van Jan Baptiste Sutterman (1712-1772) en van zijn huisvrouw Maria Maenhout (1708-1778). (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 4, blz. 100-101)

Mini-kwartierstaat Jan Baptiste Sutterman (1712-1772). (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 4, blz. 102)

Vroedvrouwen en chirurgijns uit het Nevelse, anno 1777-1795. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 4, blz. 103-107)

Vondst: Een Nevelaar gedood te Hansbeke in 1719. (Mensen van Toen, jg. 2, 1992, afl. 4, blz. 112)

Sprokkeling. (De Belle, jg. 5, 1992, afl. 4, blz. 20-21)

Oriëntatie van de Sint-Petrus- en Pauluskerk van Hansbeke. (Heemkundige Bijdragen van het Meetjesland, jg. 6, 1992, afl. 4, blz. 172-177)

1993

Kerkelijke renten en renteplichtigen te Hansbeke, anno 1624-1629. (Vlaamse Stam, jg. 29, 1993, nr. 1, blz. 33-45)

Renten, toebehorende aan de armendis te Hansbeke, anno 1624-1629. (Het Land van Nevele, jg. XXIV, 1993, afl. 1, blz. 49-60)

- Renten en cijnsplichtigen aan de Onze Lieve Vrouwgilde te Hansbeke, anno 1624-1629.* (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 1, blz. 10-21)
- Uit het oude fotoalbum: Tieners uit Hansbeke op uitstap (ws 1914).* (Het Land van Nevele, jg. XXIV, 1993, afl. 2, blz. 130-131)
- Enkele 16de-eeuwse filiaties te Hansbeke.* (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 2, blz. 42-43)
- Gezante familienamen en toponiemen uit een moraalbrief. Hansbeke anno 1597.* (De Levensboom, jg. 6, 1993, nr. 2, blz. 27-34)
- De Sint-Petrus- en Pauluskerk te Hansbeke (1793-1993). Architectuur en Kunstpatrimonium.* (Het Land van Nevele, jg. XXIV, 1993, afl. 3, blz. 161-267). *Errata.* (afl. 4, blz. 350)
- Vormelingen te Hansbeke (1945).* (Heemkundige Kring Het Land van Nevele, september 1993)
- Kerkmeesters te Hansbeke tijdens het Ancien Régime.* (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 3, blz. 75-78)
- Voorouderreeks van Wouter Martens, stamhouder.* (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 3, blz. 79-81)
- Langs de veldkapellen te Hansbeke.* (Wandelen door Vlaamse dorpjes, Lannoo, 1993)
- De Sint-Petrus- en Pauluskerk te Hansbeke (1793-1993). Bouwen Inrichting.* (Heemkundige Kring Het Land van Nevele, Nevele, 1993)
- Uit het oude fotoalbum: Hansbeekse twens, anno 1916.* (Het Land van Nevele, jg. XXIV, 1993, afl. 4, blz. 296-297)
- Enkele fundaties in de kerk van Merendree gedurende de 19e en 20e eeuw.* (Het Land van Nevele, jg. XXIV, 1993, afl. 4, blz. 310-313)

Betwisting nopens "den costerele clockereep" te Hansbeke, anno 1778. (Het Land van Nevele, jg. XXIV, 1993, afl. 4, blz. 335-342)

Gentse poorters (1542-1796) uit het Land van Nevele. (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 4, blz. 87-92)

Uitvaarten te Hansbeke, anno 1888-1926. (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 4, blz. 93-98)

Communiekantjes te Hansbeke in de oorlogsjaren 1914-1918. (Mensen van Toen, jg. 3, 1993, afl. 4, blz. 105-109)

Nieuwjaarsbriefje van een Bellems begijntje. (De Belle, jg. 6, 1993, nr. 4, blz. 32-35)

1994

Strubbelingen aangaande de pastorale vleestiende te Hansbeke (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 2, blz. 113-119)

Het wandkapelletje in de Hammestraat te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 2, blz. 123-129)

Nog enkele wissewasjes uit het modern archief van Merendree. (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 2, blz. 137-139)

Uit het oude fotoalbum: Toneelbond Reynaert te Hansbeke 1941. (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 2, blz. 140-141)

Vondst: Dood van een bedelares te Hansbeke. (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 2, blz. 43)

Wat is een parenteel? (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 2, blz. 44-46)

Parenteel van het echtpaar Maurits Martens-Martha De Grauwe. (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 2, blz. 47-51)

Renteplichtigen aan de kerk van Hansbeke, anno 1665. (De Levensboom, jg. 7, 1994, nr. 2, blz. 29-35)

Twee verdwenen kapelletjes in de Reibroekstraat te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 3, blz. 217-232)

Kerkmeesters te Hansbeke na het Ancien Régime. (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 3, blz. 76-78)

Uit het oude fotoalbum: Circusspelen in onze kinderjaren. (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 4, blz. 286-287)

Herbergen en jeneverkroegen te Hansbeke. (Het Land van Nevele, jg. XXV, 1994, afl. 4, blz. 288-307)

Vondst: Dood van een bedelaar. (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 4, blz. 95)

Uit de praktijk: Vader gekend, wie was de moeder? (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 4, blz. 99-102)

Mini-kwartierstaat van Pieter, Saskia, Katrijn en Jan Rédelé te Hansbeke. (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 4, blz. 108-109)

Schoondochter geschaakt. (Mensen van Toen, jg. 4, 1994, afl. 4, blz. 110)

Het parenteel van Henri Denaeghel en Maria Verlinden (1994). (De Levensboom, jg. 7, 1994, nr. 4, blz. 88-95)

1995

Uit het oude fotoalbum: De fine-fleur van de Hansbeekse jonkmannen, anno 1916. (Het Land van Nevele, jg. XXVI, 1995, afl. 1, blz. 60-61)

Modern kerkarchief Merendree, berustende in de bibliotheek van het Land van Nevele. (Het Land van Nevele, jg. XXVI, 1995, afl. 1, blz. [74-76])

Zekerheid en hypothese. (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 1, blz. 13-15)

- 'n Soldatengraf te Harderwijk in Nederland.* (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 1, blz. 15)
- Leernse pachters in de schepenbank van de heerlijkheid van Hansbeke (1554-1795).* (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 1, blz. 19-22)
- Een biografische naamlijst van Oost-Vlaamse priesters, genaamd Martens.* (De Levensboom, jg. 8, 1995, nr. 1, blz. 13-19)
- Grafsteen van de drie echtgenoten van Maria Caroline Millecam te Hansbeke.* (Vlakaf, jg. 1, 1995, nr. 2, blz. 6)
- De H.Sacramentsdevotie te Hansbeke, medio 16e eeuw.* (Het Land van Nevele, jg. XXVI, 1995, afl. 2, blz. 114-115)
- Parochiale werken en collecties te Hansbeke onder het pastoraat van E.H. Hippoliet De Herde (1887-1913).* (Het Land van Nevele, jg. XXVI, 1995, afl. 2, blz. 142-152)
- Afbakening tussen de parochies Hansbeke en Bellem in 1242.* (Vlakaf, jg. 1, 1995, nr. 3, blz. 8)
- Vormpeters en vormmeters te Hansbeke (1847-1994).* (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 3, blz. 52-57)
- Van Canegem's te Hansbeke.* (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 3, blz. 67-69)
- Lootse schepenen in de heerlijkheid van Bellem en Schuurvelde (1663-1793).* (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 3, blz. 70-71)
- 850 jaar Hansbeke.* (Vlakaf, jg. 1, 1995, nr. 4, blz. 2)
- Drij Velden te Hansbeke* (Vlakaf, jg. 1, 1995, nr. 5, blz. 10, 11 en 14)
- Volksmismissies te Hansbeke.* (Het Land van Nevele, jg. XXVI, 1995, afl. 4, blz. 305-315)

Hansbekenaren in de schepenbank van de heerlijkheid van Bellem en Schuurvelde. (Mensen van Toen, jg. 5, 1995, afl. 4, blz. 74-78)

Brackene 's te Hansbeke. (De Levensboom, jg. 8, 1995, nr. 4, blz. 79-82)

De schandpaal van de heerlijkheid van Hansbeke. (Vlakaf, jg. 1, 1995, nr. 6, blz. 8-9)

Rechtsgeding betreffende novale tienden te Hansbeke, anno 1690. (Appeltjes van het Meetjesland, nr. 46, 1995)

Katrien DE GROOTE, Landegem

**“HET LAND VAN NEVELE”, 1995, JAARGANG XXVI,
INHOUDSANALYSE**

- BOLLAERT A., 60 jaar geleden schreef Prosper Cocquyt luchtvaart-
geschiedenis, blz. 3-32.
- BOLLAERT A., Een Nevelaar op Amerika's grootste gedenkplaat, blz. 67-
75.
- BOLLAERT A., Poesele's schoonste dag, blz. 253-286.
- BOLLAERT A., Uit het oude fotoalbum: “Kloppers” te Sint-Martens-
Leerne, midden de jaren '20, blz. 287-288.
- DE CLERCQ W., Nieuwe prehistorische vondsten op Vosselare-kouter,
blz. 63-66.
- DE GROOTE S., Romeins brandrestgraf in Zeveren, blz. 62.
- DE GROOTE S., Hugo Claus in Sint-Martens-Leerne (1946-1947), blz. 139-
141.
- DE GROOTE S., De heren en vrouwen van Nevele, blz. 289-304.
- HUYS P., Een moord in de pastorie van Vinkt anno 1526, blz. 108-113.
- HUYS P., De betwiste benoeming van een pastoor in Meigem (1605) en de
manslag op Gheeraert Tuytschaevere (1606), blz. 153-161.
- LUYSSAERT J., Kroniek van 25 jaar heemkundige kring “Het Land van
Nevele”, blz. 167-190.
- MARTENS A., Uit het oude fotoalbum: De fine fleur van de Hansbeekse
jonkmannen, anno 1916, blz. 60-61.
- MARTENS A., De H.Sacramentsdevotie te Hansbeke, medio 16e eeuw, blz.
114-115.

MARTENS A., Parochiale werken en collectes te Hansbeke onder het pastoraat van E.H. Hippoliet De Herde, (1887-1913), blz. 142-152.

MARTENS A., Volksmissies te Hansbeke, blz. 305-315.

MICHIELS M., 50 jaar geleden: Oorlogsbelevissen van Marcel Michiels, deel 2, blz. 33-59.

MICHIELS M., 50 jaar geleden: Oorlogsbelevissen van Marcel Michiels, deel 3, blz. 116-138.

MICHIELS M., 50 jaar geleden: Oorlogsbelevissen van Marcel Michiels, deel 4, blz. 316-343.

Redactie, Viering 25 jaar "Land van Nevele", blz. 191-216.

STROBBE A., Ten huize van Luc Stockman, blz. 217-248.

VAN STEENKISTE G., Het onderwijs in Zeveren, blz. 79-107.

Verslagen, blz. 249-250, 344-345.

Katrien DE GROOTE, Landegem

Voorzitter

Jan LUYSSAERT
Veldestraat 26
9850 MERENDREE

Ondervoorzitter

Arnold STROBBE
Lokouter 12
9880 LOTENHULLE

Secretaris en bibliothecaris

Lieven DE RUYCK
Heiste 45
9850 LANDEGEM

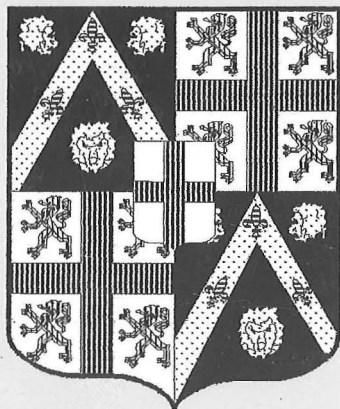
Penningmeester

André BOLLAERT
Beentjesstraat 24
9850 POESELE

Bestuursleden

Irène BUYSSE, Knokstraat 12, 9880 Poeke
Wim DE CLERCQ, Rostraat 12, 9850 Hansbeke
Stefaan DE GROOTE, Peperstraat 7, 9800 Bachte-Maria-Leerne
Yvonne DE KEERE, Kalkhofstraat 7, 9800 Deinze
Daniël D'HOOGHE, Langemunt 58, 9850 Nevele
Véronique LAMBERT, Beentjesstraat 28B, 9850 Poesele
Marcel MICHIELS, Langemunt 104, 9850 Vosselare
Eddy VERSTRAETE, Brugstraat 61/6, 9880 Aalter

HEEMKUNDIGE KRING

“HET LAND VAN NEVELE”